

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Kriste Remmelgas

**DIVIDENDIDE MAKSUSTAMINE NING MUUDATUSE MÕJU
ANALÜÜS**

Magistritöö

Õppekava ÄRIRAHANDUS JA MAJANDUSARVESTUS, peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Kaidi Kallaste, PhD

Tallinn 2020

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 10 502 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Kriste Rimmelgas

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 183086TARM

Üliõpilase e-posti aadress: kristerimmelgas@gmail.com

Juhendaja: Kaidi Kallaste, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	5
SISSEJUHATUS	6
1. ÜLEVAADE DIVIDENDIDE MAKSUSTAMISEST	9
1.1. Dividendide maksustamine teistes Euroopa riikides	9
1.2. Dividendide maksmine ja maksustamine Eestis	12
1.2.1. Dividendide maksustamine kuni 2018. aastani	13
1.2.2. 2019. aastast makstavate dividendide maksustamine	16
1.3. Dividendide maksukäsitlus füüsilise isiku tasandil	21
2. EMPIIRILINE UURING	25
2.1. Uuringu meetodika ja valimi kirjeldus	25
2.1.1. Dividendiväljamaksete analüüs	28
2.1.2. Küsitluse tulemused ja ettevõtte halduskoormuse analüüs	31
2.1.3. Mõju välisinvesteeringutele Eestis	38
2.2. Järeldused ja ettepanekud	40
KOKKUVÕTE	44
SUMMARY	47
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	50
LISAD	53
Lisa 1. Intevjuu küsimused	53
Lisa 2. Küsimustik raamatupidajatele	54
Lisa 3. TSD lisa 7 deklareeritud dividendid aastatel 2016-2019	56
Lisa 4. TSD vorm INF 1 deklareeritud juriidiliste isikute andmed aastatel 2016-2019	58

Lisa 5. Lihtlitsents60

LÜHIKOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärk on välja selgitada, kas dividendide käsitlev tulumaksuseaduse muudatus on oma eesmärki täitnud ning millist mõju on see avaldanud ettevõtte halduskoormusele ja välisinvesteeringutele Eestis.

Töö eesmärgi saavutamiseks määras töö autor endale kuus uurimisülesannet, mille saavutamiseks kasutas kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimismeetodit.

Analüüsi tulemusest selgus, et 2018. aastal suurenes dividendide jaotamine (kasv 31,8%) ning 2019. aastal maksti dividendide peaaegu sama palju kui 2018. aastal, mis näitab, et ettevõtted on maksnud dividendide regulaarselt. Koostatud analüüs näitas ka seda, et mitteresidentist juriidilistest isikutest dividendide saajate arv tõusis 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga 18 kordselt. Antud asjaolu tõestas seda, et 2019. aastal jaotasid kasumit ka need ettevõtted, kelle omanike ringi kuulub mitteresidente.

Halduskoormuse mõõtmisel selgus, et muudatuse järgselt oli ettevõtete halduskoormuse kasv väga kõikuv. Tulemuste põhjal suuri probleeme välja ei tulnud. Mitme ettevõtte jaoks oli küll süsteem keeruline ja dividendide deklareerimise ajakulu suurenes tulenevalt muudatusest, kuid siiski toodi välja, et materjalid ja juhendid dividendide deklareerimise kohta on internetist kergesti leitavad. Samuti puudusid probleemid dividendide edasimaksmisel mitteresidentidele ning otsustamisel, kellele dividendide väljamaksmisel rakendada tavamäära ja kellele madalamat maksumäär.

Välisinvesteeringute analüüsist selgus, et Balti regioonis on Eestis vastu võetud dividendidega seotud muudatus Eestisse meelitanud rohkem otseinvesteeringuid Leedust kui Lätist. Liikmesriikide poolt tehtud otseinvesteeringute analüüsist selgus, et dividendidega seotud muudatus on pälvinud ka EL liikmesriikides suuremat tähelepanu ja teinud Eestit välisinvestoritele atraktiivsemaks.

Võtmesõnad: Dividendid, tulumaksuseadus, halduskoormus

SISSEJUHATUS

Aastaid on Eestis olnud võrdlemisi lihtne dividendide maksustamissüsteem, mille põhimõte on, et kasumit maksustatakse alles jaotamisel ehk dividendide väljamaksmisel aktsionäridele või osanikele. Kui rääkida Euroopa Liidu põhiselt, siis tuleb märkida, et Eesti on oma kasumi maksustamissüsteemiga pigem ainulaadne. Lisaks ettevõtte tulumaksule, maksustab suur osa liikmesriikidest dividende ka füüsilisest isikust saaja tasandil. Samas leidub ka riike, kus ettevõtte tulumaks ja dividendimaks on integreeritud, vältimaks topeltnmaksustamist.

Maksumäär, millega dividende Eestis maksustatakse, on aastate lõikes muutunud. 2002. aastal oli tulumaksumäär 26/74 ning alates 2006. aastast on tulumaksumäära langetatud 20/80-ni, mis on jäänud püsima. 2018. aasta 1. jaanuarist jõustus tulumaksuseaduse muudatus, mille kohaselt saavad ettevõtted, kes on 2018. aastal välja maksnud dividende, alates 2019. aastast rakendada esmakordselt alandatud tulumaksumäära 14/86. Lisaks mainitud muudatusele lisandus ettevõttele ka täiendav tulumaksu kinnipidamise kohustus juhul, kui dividendi saaja on füüsiline isik. Antud magistritöös käsitletakse 2018. aastast kehtima hakanud regulaarsete dividendide maksmise ja maksustamisega seonduvat. Tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt oli muudatuse eesmärk motiveerida ettevõtteid teenitud kasumit pigem jaotama, kuna seni on olnud äriühingute kasumi jaotamine Eestis liiga passiivne ja/või tsükliline ning äriühingu tulumaksumäär ei ole Balti regioonis välisinvestorite jaoks enam piisavalt atraktiivne.

Töö on aktuaalne, tulenevalt sellest, et tulumaksu muudatus on endaga kaasa toonud hulgaliselt segadust raamatupidajate ja finantsjuhtide seas ning vajaduse põhjalikumat probleemi käsitlemist.

Enamike maksuseaduste muudatustega, mida riik teeb, lisanduvad raamatupidajatele või ettevõtete omanikele täiendavad raporteerimise kohustused. See tähendab, et ettevõtete halduskoormus kas siis suureneb või väheneb, oleneb kuidas raporteerimine korraldatud on. Halduskoormuseks loetakse aja ja raha kulu, mis tekib seadusandlusega peale pandud kohustusest. Mida rohkem on seaduses kohustusi, seda suuremad on ettevõtte administratiivsed kulud. Halduskoormuse mõõtmiseks kasutab töö autor standardkulumudelit (Standard Cost Model). Kuigi ettevõttest välja makstavate dividendide deklareerimise kohustus ei ole uus

nähtus, siis regulaarselt makstavate dividendide maksusüsteemi muudatusega võib kaasneda täiendavaid kohustusi raamatupidajatele.

Tulenevalt kõigest eelpool mainitust on antud magistritöö eesmärk välja selgitada, kas dividendide käsitlev tulumaksuseaduse muudatus on oma eesmärki täitnud ning millist mõju on see avaldanud ettevõtte halduskoormusele ja välisinvesteeringutele Eestis.

Autor on magistritöö eesmärgi saavutamiseks määranud järgmised uurimisülesanded:

- 1) selgitada, milline on dividendide maksupoliitika käsitus Euroopas;
- 2) anda ülevaade Eesti dividendide maksupoliitikast ja süsteemist läbi ajaloo;
- 3) selgitada, milline on dividendidega seotud maksumuudatus nii juriidilise kui ka eraisiku tasandil;
- 4) teha intervjuu maksunõustajaga, küsitleda raamatupidajaid ja teha Maksu- ja Tolliametisse teabepäring;
- 5) analüüsida, kas ettevõtetel kaasnes dividendide maksumuudatusega halduskoormuse tõus;
- 6) uurida Eestisse tehtud välisinvesteeringute mahte aastatel 2000 - 2019 ning uurida, kas muudatus on Eestis pannud ettevõtteid rohkem dividende maksma.

Magistritöö on jaotatud kaheks suuremaks peatükiks. Esimeses peatükis annab autor teoreetilise ülevaate üldisest dividendide olemusest ja käsitlusest. Kirjeldatakse lahti dividendide süsteem ja ajalugu Eestis. Samuti selgitatakse 2018. aastal kehtima hakanud dividendidega seotud muudatusi juriidilisel kui ka füüsilise isiku tasandil.

Magistritöö teine peatükk keskendub empiirilisele uuringule. Peatükis kirjeldatakse meetodeid, mida autor on uuritavatelt objektidelt informatsiooni saamiseks kasutanud. Lisaks kirjutatakse antud peatüki all uuringust, mille autor viib läbi, võrreldes Eestisse tehtud investeeringute mahte aastate 2000-2019 lõikes. Uuringu tulemusena peaks selguma, kas tulumaksuseaduse muudatus seoses dividendidega on Eestisse toonud juurde välisinvesteeringuid ning kas muudatus pani ka Eesti äriühinguid rohkem dividende maksma võrreldes eelmiste aastatega.

Antud magistritöös kasutatakse nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimisviisi. Kvalitatiivseks andmekogumismeetodiks on intervjuu maksunõustajaga. Intervjuu eesmärk on

saada informatsiooni, kuidas on tulumaksuseaduse muudatus mõjutanud maksunõustajate tööd ja milline on nende arvamus regulaarselt makstavate dividendide maksustamise osas. Andmeid kogutakse ka küsitluse läbiviimisega raamatupidajate seas. Kvantitatiivse uurimismeetodi alla liigitub nii halduskoormuse mõõtmine kui ka Maksu- ja Tolliametilt saadud andmete analüüs. Andmeanalüüsi meetodina kasutatakse võrdlust. Täpsemalt võrreldakse dividendiväljamakseid Eestis aastate lõikes ning Eestisse tehtud investeeringute mahte enne ja pärast tulumaksuseaduse muudatust.

Töö eesmärgi saavutamiseks kasutatakse teadusallikaid, raamatuid, seadusi ning eelnõude seletuskirju. Magistritöö uuringu tegemiseks saadakse informatsiooni küsimustikule vastajatelt, intervjueeritavalt (st maksunõustajalt) ning Maksu- ja Tolliametile tehtavatest teabepäringutest.

Autor tänab magistritöö juhendajat abi ja toe eest ning kõiki, kes töö valmimisele kaasa aitasid.

1. ÜLEVAADE DIVIDENDIDE MAKSUSTAMISEST

Ettevõtete põhieesmärk on kasumi teenimine, et seejärel omanikele välja maksta dividende. Kasum tekib olukorras, kus tulu ületab kulu ning tulust lahutatakse kulu (Alver, Alver 2011). Dividendiks loetakse seda kasumiosa, mis makstakse välja omanikele, üldiselt rahas (Alver, Alver 2011). Eestis maksustatakse ettevõtete kasumeid alles jaotamisel ehk dividendide väljamaksmisel (Lehis 2018, 69). Ülejäänud Euroopa liikmesriikides maksustatakse ettevõtte kasumit kui ka dividende ettevõtte tulumaksuga (*corporation income tax, income tax, corporation tax*). Ettevõtte tulumaks on maks, mida maksustatakse nende ettevõtete kogu puhastulult, kes saavad oma majandustegevusest kasumit (Turhan 1998; Gökçay 2017). Ettevõtte tulumaksuäär ja kasumi maksustamine võib olla riigiti erinev, kuid ettevõtte tulumaksu põhimõte on siiski maksustada ettevõtte aastatulu, millest on lahutatud tulumaksuseaduses lubatud mahaarvamised (Alver, Alver 2011). Järgnevas peatükis on lähemalt lahti kirjutatud ettevõtete kasumi ja dividendide maksustamine Euroopas kui ka Eestis.

1.1. Dividendide maksustamine teistes Euroopa riikides

Euroopa Liidus (Edaspidi EL) on 27 liikmeriiki, kus igal riigil on sätestatud omad seadused, loodud omad tavad ning oma kultuur. Maksude kogumisega ja maksuäärade kehtestamisega ei tegele EL, vaid selleks on igas riigis määratud vastavad asutused ja ametnikud. Iga riigi valitsusel on õigus ise otsustada mida maksustada, kuidas maksustada ning kuidas makse koguda. (Maksustamine 2019) Samas ei saa ükski riik olla maksupoliitika kujundamisel absoluutselt sõltumatu, kuna arvesse tuleb võtta ka rahvusvahelist konkurentsivõime kapitali ja investeringute ligimeelitamist (Mazure, Viksne 2014). Samuti kontrollib EL teatud valdkondade riiklikke maksueeskirju, eelkõige, mis on seotud EL ettevõtetus- ja tarbijakaitsepoliitikaga, tagamaks (Maksustamine 2019):

- kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumise kogu EL-is (ühtsel turul);
- ühe riigi ettevõtjate ebaõiglase eelise välistamise võrreldes nende konkurentidega teistes riikides;
- teistest EL-i riikidest pärit tarbijate, töötajate ja ettevõtjate diskrimineerimise välistamise seoses maksudega.

Samuti kooskõlastab EL koostöös liikmesriikidega majanduspoliitikat ning äriühingu ja üksikisiku tulumaksu, eesmärgiga muuta need õiglasemaks, tõhusamaks ja majanduskasvu soodustavaks. See võimaldab tagada selguse EL-i vahel liikuvate isikute või piiriüleste investeeringute maksustamise ning samuti aitab ära hoida maksudest kõrvalehoidumist ja maksude vältimist. (Maksustamine 2019)

Paljudes EL liikmesriikides maksustatakse ettevõtte kasumit kui ka dividende ettevõtte tulumaksuga. Ettevõtte tulumaksumäär ja kasumi maksustamine võib olla riigiti erinev, kuid ettevõtte tulumaksu põhimõte on siiski maksustada ettevõtte aastatulu, millest on lahutatud tulumaksuseaduses lubatud mahaarvamised (Alver, Alver 2011). Alena Andrejovská ja Monika Hudáková (2016) on teinud uuringu, kus nad rühmitasid EL-i riigid majandusrühmadesse, võttes aluseks ettevõtte tulumaksu ühised tunnused. Uuringu peamine eesmärk oli luua majanduslikult efektiivne ja läbipaistev EL-i riikide liigitus ning hinnata lähenemisprotsessi ettevõtete tulumaksu valdkonnas. Teostatud analüüs näitas, et vaatamata jätkuvale integratsioonile EL-is püsivad erinevused siiski EL-i liikmesriikide vahel. Erinevused tulenevad riikide erinevast makromajanduslikust olukorrast, erinevast majanduspoliitikast ja mitmekesistest maksuseadustest. Uurimistööl analüüs kinnitab, et ettevõtte tulumaksusüsteemi teatav ühtlustumise tase on olemas, kuid põhimõtteliselt ainult kahes eraldi blokis (vanad ja uued EL-i liikmesriigid). Seega näitab analüüs, et kuigi EL tahab maksustamist liikmesriikide vahel ühtlustada, siis ettevõtte tulumaks on riigiti siiski erinev. (Hudáková 2016)

KPMG (2019) maksumäärade veebileheküljel on välja toodud EL-i liikmeriikide ettevõtte tulumaksu määrad aastatel 2006 kuni 2019. Lisaks on seal võimalik vaadata EL-i liikmesriikide ettevõtte tulumaksumäära keskmist. Kui vaadata EL-i ettevõtte tulumaksumäära keskmist, siis see on alates 2006. aastast langenud 24,83%-lt 21,12%-le – see tähendab 3,71%-list langust. Salvador Barrios, Harry Huizinga, Luc Laeven ja Gaëtan Nicodème (2012) on oma töös kirjutanud, et maksustamine mõjutab välismaiseid otseinvesteeringuid. Kork (2019) on oma lõputöös välja toonud, et liikmesriikide vahel käib pidev võistlus välisinvestorite meelitamise osas ning seetõttu tuleb oma tulumaksu poliitikat pidevalt parandada. Üheks atraktiivseks teguriks on riigi madal ettevõtte tulumaksumäär. See, et EL-i liikmeriigid langetavad ettevõtte tulumaksumäära ja üritavad välisinvestoreid oma riiki meelitada, on nähtav ka vaadates liikmesriikide ettevõtte tulumaksumäära keskmist aastatel 2006 kuni 2019.

Kui vaadata KPMG (2019) poolt koostatud ettevõtte tulumaksu määrasid liikmesriikide põhised, siis kõige kõrgem ettevõtte tulumaksumäär on Maltal (35%) ja kõige madalam määr on Ungaris (9%). Kuna ettevõtte tulumaks ja dividendid on omavahel tihedalt seotud, siis sellest tulenevalt on magistritöö autor otsustanud lähemalt kirjutada Malta ja Ungari ettevõtte tulumaksust ja dividendide maksustamisest.

KPMG Malta (2018) kodulehekülje kohaselt on Malta maksusüsteemi üks eelistest ja üks põhilisemaid sambaid, millele Malta maksusüsteem toetub, täielik mahaarvatav maksusüsteem. Täielik mahaarvatav maksusüsteem tähendab seda, et see välistab täielikult ettevõtte kasumi majandusliku topeltmaksustamise. Dividendi saajatel ehk aktsionäridel on õigus maksusoodustusele, mis on võrdne kasumilt makstava maksuga, millest dividende makstakse. Kuna Malta ettevõtte tulumaksumäär on 35%, mis on ka Malta kõige kõrgem maksumäär, siis aktsionärid ei pea dividendide saamisel täiendavat maksu tasuma. Juhul, kui aktsionäri dividendidelt makstud maks on madalam kui 35%, siis tagastatakse aktsionärile summa, mille võrra maksusoodustus ületab dividendilt makstava maksu, kui aktsionär deklareerib oma dividendide maksudeklaratsiooni. (Malta's Tax System 2018)

Kui Maltal registreeritud ning residendist ja mitteresidendist ettevõtetel, kellel on Maltal filiaal, jaotab kasumit, siis on antud ettevõtete aktsionäridel õigus taotleda osalist maksuvabastust. Kõige levinum maksutagastus on 6/7 35%-st, mis teeb 30% maksustatavast kasumist. Kui aktsionär ei ole topeltmaksustamise leevendamist taotlenud, siis kehtib Maltal jaotatud kasumilt makstav tegelik maks 5%. Maksuvabastust kohaldatakse nii residendist kui ka mitteresidendist aktsionäride suhtes ja nii kodumaise kui ka rahvusvahelise tegevuse tulult makstava maksu suhtes, välja arvatud kasumi osas, mis saadakse otseselt või kaudselt Maltal asuvast kinnisvarast. (Malta's Tax System 2018)

Alates 2017. aastast on Ungari ettevõtte tulumaksumäär EL-is kõige madalam 9%, mis eelnevalt oli 19%. Ungari valitsus võttis vastu otsuse langetada ettevõtte tulumaksumäära eesmärgiga meelitada Ungarisse välisinvesteeringuid, mis olid viimaste aastatega vähenenud. Teine eesmärk oli edendada olemasolevate tööstusharude, eriti keskmise suurusega ettevõtete, konkurentsivõimet. Antud eesmärk on neil ka saavutatud. (Is Hungary the ... 2017)

Ungaris maksustatakse ettevõtte tulumaksuga ettevõtte tulu, sõltumata sellest, kas tegemist on residendist äriühinguga või mitte. Välisettevõtetal, kes omavad Ungaris püsivat tegevuskohta, maksustatakse ettevõtte tulumaksuga seda tulu, mis on Ungari territooriumil teenitud, kuid seejuures arvestades ka riikidega sõlmituid topeltnmaksustamise vältimise lepinguid. Saadud dividendid on Ungaris maksuvabad, kuid dividendid, mis on saadud kontrollivalt välismaiselt üksuselt, võidakse siiski maksustada. Ungaris puuduvad kinnipidamismaksud mitteresidendist äriühingute dividendide, honoraride, intresside, lõivude ja filiaalidelt saadud kasumi väljamaksetelt. Kuid seejuures tuleb tähele panna, et 15% kinnipidamismäär võib kohalduda väljamaksetele, mis tehakse mitteresidendist eraisikutele. (Is Hungary the ... 2017)

Dividendide maksustamine on tihedalt seotud ettevõtte tulumaksuga. Vaadates erinevate EL liikmesriikide dividendide maksustamise põhimõtteid, siis selgub, et tulenevalt EL püüdest maksustamist liikmesriikide vahel ühtlustada, siis see mingil määral õnnestub, kuid siiski mitte täielikult. Dividendidele siiski vaadeldavad riigid lisa maksusid ei kehtesta, juhul, kui jaotatav kasum on eelnevalt juba maksustatud. Liikmesriigid pigem üritavad langetada ettevõtte tulumaksu ning välja mõelda mooduseid kuidas välisinvestoreid oma riiki meelitada. Trendi on ka näha EL ettevõtte tulumaksu keskmist vaadates.

1.2.Dividendide maksmine ja maksustamine Eestis

Tulumaksuseaduses on dividendi mõiste defineeritud § 18 lg 2. Tulumaksuseadus sätestab, et dividend on väljamakse, mida tehakse juriidilise isiku pädeva organi otsuse alusel puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist ning mille aluseks on dividendi saaja osalus juriidilises isikus (TuMS § 18 lg 2). Lehis (2018, 69) on välja toonud, et dividende saavad jaotada ainult juriidilised isikud ning seltsingud ning muud õigusvõimetus ühendused peavad deklareerima saadud tulu kui osanike ettevõtlastulu. Täiendavalt on Lehis (2018, 69) lisanud, et kui mitu äriühingut teeb koostööd ühe projekti arendamise raames ning saavad selle eest kasumit, mis omavahel ära jaotatakse, siis seda ei saa lugeda dividendiks, vaid näiteks kas intressiks, teenustasuks või kulude jagamiseks, sõltuvalt lepingust. Dividendidele on õigus äriühingu osaluse omamisel (Lehis 2018, 69).

1.2.1. Dividendide maksustamine kuni 2018. aastani

Eesti esimene tulumaksuseadus, mis käsitles nii juriidilise isiku kui ka füüsilise isiku tulude maksustamist ühes seaduses, võeti vastu 8. detsembril 1993. aastal ning mis hakkas kehtima 1. jaanuarist 1994. aastast (Lehis *et al.* 2008). Kuni 1994. aastani olid juriidiliste isikute maksustamist ja füüsiliste isikute tulu maksustamist käsitletud eraldi seadustes.

Esimene tulumaksuseadus vastas oma olemuselt nn traditsioonilisele või teisiti öeldes klassikalisele tulumaksusüsteemile. See tähendas seda, et maksustati nii ettevõtte kasumit kui ka väljamakstavaid dividende. (Ettevõtete jaotamata kasumi ... 2010) Tulumaksuseaduse § 32 kohaselt maksustati dividende tulumaksumääraga 26%. Tulumaksuseaduse esimene redaktsioon võimaldas ettevõtetel dividendidelt tasutud tulumaksu hiljem kasumilt arvatud tulumaksust maha arvata (sh avansilistest maksetest). Lisaks eelnevale, võimaldati ettevõtetel edasi kanda dividendi tulumaksu järgmistele aastatele juhul, kui see summa ületas kasumilt võetavat tulumaksu. Kuid seejärel puudus ettemakse rahas tagastamise võimalus. (Lehis 2004, 269) Tähele tuli panna ka asjaolu, et dividendidelt tasutud tulumaksu sai maha arvata alles järgmise aasta kasumist.

Esimese tulumaksuseaduse kohaselt tuli dividendid deklareerida vastaval maksudeklaratsioonil ning arvestatud maksusumma tasuda riigi eelarvesse hiljemalt dividendide väljamaksmisele järgneva kuu 25. kuupäevaks (TuMS § 32 lg 1 ja 2). Dividendid tuli deklareerida vormil DT – dividendide tulumaksu deklaratsioon, mis oli kehtestatud rahandusministeeriumi 15. juuni 1994. aasta määrusega nr 118.

Viie aasta jooksul, kuni nn klassikalise tulumaksusüsteemi muutmiseni, tekitas olemasolev ettevõtte tulumaksusüsteem ka probleeme – täpsemalt dividendide tulumaksu edasi kandmisega seonduvalt. Nimelt tekkis kasumi ja dividendide topeltnmaksustamine ja ettevõtete ebavõrdne maksustamine. (Ettevõtete jaotamata kasumi ... 2010) See, kas ettevõtte sai kasutada eelnevalt üle kantud dividendi tulumaksu mahaarvamist või mitte, sõltus suuresti dividendi väljamakse tihedusest. Seejärel tekkis olukord, kus kõige soodsam oli ettevõtte jaoks dividend välja maksta enne sama majandusaasta tuludeklaratsiooni esitamist, sest selline teguviis võimaldas dividendide tulumaksu maha arvata sama aasta kasumilt arvatavast tulumaksust. (Lehis 2004, 269) Seega, ettevõtetel, kes maksid dividende tihedamalt, oli maksukoormus väiksem kui ettevõtetel, kes ei maksnud dividende iga aasta (Ettevõtete jaotamata kasumi ... 2010).

Tulenevalt sellest, et 1994. aasta tulumaksuseadus tekitas praktikas raskusi maksustamise põhimõtetest arusaamisel, siis jõuti seda enne uue dividendide maksustamise süsteemi jõustumist 34 korda muuta (Lehis 2004; Lehis, L *et al.* 2008). Suuremateks muudatusteks olid täiendused teatud põhivaradega seotud kulude mahaarvamiste kohta. Lõpuks eskaleerus kogu arusaamatus, seoses ettevõtte tulumaksuga, sellega, et 1. jaanuarist 2000. aastast hakkas Eestis kehtima kolmas tulumaksuseadus peale Eesti iseseisvumist, mis pööras senise ettevõtte tulumaksu süsteemi pea peale (Lehis *et al.* 2008).

Tulumaksuseaduse avaldamismärkega RT I 2000, 58, 377 redaktsiooni § 50 kohaselt maksab äriühing (sealhulgas ka täis- ja usaldusühing) tulumaksu kõikidelt füüsilistele isikutele ja tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja kandmata mittetulundusühingutele ja sihtasutusele ning mitteresidentidele rahalises või mitterahalises vormis väljamakstud dividendidelt või muudelt kasumieraldistelt. Kõik dividendimaksud, mis maksti ühe Eesti äriühingu poolt teisele Eesti äriühingule olid tulumaksust vabastatud topeltmaksustamise vältimise eesmärgil. Äriühingul tekkis dividendi väljamakselt maksukohustus alles siis, kui teenitud kasum võeti äriühingust välja ehk maksti dividendidena füüsilistele isikutele või mitteresidentist äriühingule, ehk viidi riigist välja, kus Eesti seadused ei kehti (Lehis 2004, 270). See tähendab, et Eestis kadus nn traditsiooniline maksusüsteem, kus maksustati ettevõtte kasumeid ning sellega ka põhimõtteliselt oma olemuselt ettevõtte tulumaks.

Hazak (2008) on oma väitekirjas välja toonud, et jaotatud kasumi maksustamise süsteemi ja klassikalise kasumi maksustamise süsteemi põhiline erinevus seisneb maksude tasumise ajastamises, kuid sisuliselt on mõlema maksusüsteemi puhul tegemist brutokasumi maksustamisega. Kuna uus seadus võeti vastu 15. detsembril 1999, mis jõustus kohe 1. jaanuarist 2000, võis eeldada, et ootamise mõju puudus, kuna etteteatamistähtaeg oli nii lühike ja stiimulid ettevõtete käitumise muutmiseks algasid 2000. aastal, mitte varem (Masso *et al.* 2011).

Sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus RAKE ja Poliitikauuringute Keskus Praxis tegid koostöös uurimistöõ „Ettevõtete jaotamata kasumi mittemaksustamise mõju investeringutele ja Majandusarengule Eestis“. Uuringu peamiseks eesmärgiks oli hinnata ettevõtete jaotamata kasumi mittemaksustamise mõju erinevatele valdkondadele: otseselt ettevõtete

investeeringukäitumisele, investeeringute struktuurile, majanduskasvule ja majanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele ning erinevatele maksulaekumistele.

Uuringu käigus küsitleti 20 Eesti ettevõtjat, et välja selgitada, kuidas mõjutas maksureform majanduspraktikute arvates Eesti ettevõtete majandusotsuseid. Samuti koostati ka veebiküsitlus uurimaks ettevõtjate hinnangut 2000. aastal kehtima hakanud ettevõtte tulumaksusüsteemi mõjudele Eestis. Uue tulumaksuseaduse üks eesmärgi oli panna ettevõtteid kasumeid reinvesteerima, seega küsiti ettevõtjatele „Mil määral Teie hinnangul reinvesteeritava tulu mittemaksustamine on üldiselt mõjutanud ettevõtjate otsust kasum reinvesteerida või mitte?“. (Ettevõtete jaotamata kasumi ... 2010) Ettevõtjate vastused on nähtavad tabelis 1.

Tabel 1. Mil määral Teie hinnangul reinvesteeritava tulu mittemaksustamine on üldiselt mõjutanud ettevõtjate otsust kasum reinvesteerida või mitte?“ (N=471)

	2000-2001	2002-2004	2005-2007	2008-2009
Jah, väga oluliselt	30,4%	31,8%	34,4%	35,1%
Jah, oluliselt	21,2%	24,6%	29,6%	29,3%
Mitte eriti	10,7%	9,6%	11,6%	13,2%
Mitte üldse	6,3%	6,3%	5,4%	6,7%
Ei osaka öelda	31,4%	27,7%	19,0%	15,8%

Allikas: Ettevõtete jaotamata kasumi mittemaksustamise mõju investeeringutele ja majandusarengule uuringuaruanne (2010, 22)

Tabelist 1 nähtub, et kasumi mittemaksustamine on mõjutanud vähemalt poolte ettevõtete otsust kasum reinvesteerida, millest saab juba järeldada, et 2000. aasta maksureform saavutas oma eesmärgi.

2000. aasta tulumaksuseadusega muutus ka dividendide, erisoodustuste, vastuvõtukulude, annetuste jne deklareerimine. Alates 1. jaanuarist 2000. aastast tuleb eelnevalt nimetatud väljamaksed deklareerida tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsioonil (edaspidi TSD) ning deklaratsioon esitada ja tulumaks tasuda maksustamiskuule järgneva kuu 10. kuupäevaks (TuMS § 54 lg 1 ja lg 4).

Järgnevatel aastatel ei toimunud tulumaksuseaduses enam suuri murrangulisi muudatusi. Põhilisteks muudatusteks, mis mõjutasid dividende, olid tulumaksumäära muudatused. Tabelis 2 on välja toodud Eesti ettevõtte tulumaksumäärad aastal 1994-1999 ning tulumaksumäärad, mida on rakendatud dividendide väljamakstele alates 2000. aastast kuni 2019. aastani. Kuni 2005.

aastani oli tulumaksuseaduse §-is 4 sätestatud kindel maksumäär dividendidele (26/74). Alates 2005. aastast lisandus antud paragrahvile täiendus, kus toodi välja, et paragrahvi 1 lõigetes 2-4 nimetatud maksuobjekti puhul jagatakse maksustatav summa enne maksumääraga korrutamist, vastavalt aastale kas siis 0,76-ga, 0,77-ga, 0,78-ga, 0,79-ga või 0,80-ga. Tabelist nähtub, et 2019. aastal kehtivad kaks erinevat maksumäära ja millest täpsemalt kirjutatakse järgmises peatükis.

Tabel 2. Tulumaksumäärad aastatel 1994-2019

Alates	Maksumäär
01.01.1994-1999	26%
01.01.2000-2004	26/74
01.01.2005	24/76
01.01.2006	23/77
01.01.2007	22/78
01.01.2008-2014	21/79
01.01.2015-2018	20/80
01.01.2019	20/80 ja 14/86

Allikas: Lehis (2018,35); autori täiendustega

Kui iseseisevas Eestis võeti vastu esimene tulumaksuseadus, mis käsitles nii juriidiliste kui ka füüsiliste isikute tulu maksustamist, siis kehtis Eestis veel klassikaline tulumaksusüsteem. Klassikaline süsteem ei kestinud Eestis kuigi kaua. Juba 2000. aastal muudeti kogu juriidilise isiku tulumaksu süsteem ümber ning ettevõtte tulumaks, selliselt kuni see senini oli toimunud, kadus. Äriühingul tekkis dividendi väljamakselt maksukohustus alles siis, kui teenitud kasum võeti äriühingust välja ehk maksti dividendidena füüsilistele isikutele või mitteresidendist äriühingule. Võrreldes 2000. aasta tulumaksuseadusega, muutusid ka deklareerimise tähtajad ja maksudeklaratsioonid. Järgnevatel aastatel ei toimunud enam suuri murrangulisi muudatusi. Põhilisteks muudatusteks, mis mõjutasid dividende, olid tulumaksumäära muudatused.

1.2.2. 2019. aastast makstavate dividendide maksustamine

1. jaanuarist 2018 lisandus tulumaksuseadusesse paragrahv § 50¹ „Tulumaks regulaarselt makstavatelt dividendidelt ja muudelt kasumieraldistelt“. Seoses § 50¹ tulumaksuseadusesse sisse toomisega täienes sama seaduse § 4 „Maksumäärad“ kahe lõikega ning § 18 „Dividendid ja muu tulu osalusest“ ühe uue lõikega. Paragrahvis 50¹ on sätestatud juhised, kuidas tuleb regulaarselt makstavaid dividende alates 2019. aastast maksustada ning § 18 lg 1³ sätestab füüsilistele isikutele välja makstud madalama maksumääraga dividendidelt tulumaksu kinnipidamise. Maksumäärad, millega regulaarselt makstavaid dividende maksustatakse ning millises määras

tuleb teha tulumaksu kinnipidamine füüsilisele isikule makstavalt dividendilt, on sätestatud tulumaksuseaduse § 4.

Tulumaksuseaduse § 4 lg 4 sätestab, et kui dividende makstakse välja füüsilisele isikule ning dividend on maksustatud madalama maksumääraga, siis on väljamakse tegijal kohustus dividendilt täiendavalt 7% tulumaksu kinni pidada. Lehise (2018, 77) sõnul tagab täiendav 7% tulumaksu kinnipidamine selle, et isiku dividenditulu oleks jätkuvalt maksustatud 20% määraga. § 4 lg 5 sätestab, et § 50¹ nimetatud juhul on tulumaksu määr 14% ja antud juhul jagatakse maksustatav summa enne maksumääraga korrutamist arvuga 0,86, mis teeb maksumääraks 14/86 dividendi netosummast. Regulaarselt makstavate dividendide madalama maksumäära mõjust füüsilistele isikutele kirjutatakse lähemalt peatükis 1.3.

Kuigi seaduse muudatus hakkas kehtima 2018. aastast, siis sai esmakordselt madalamat maksumäära kohaldada alles 2019. aastal nn regulaarselt makstavatele dividendidele. Seejuures tuli tähele panna, et 2019. aastal rakendatava madalama maksumäära eelduseks oli 2018. aastal välja makstud dividendid. See asjaolu tuleb tulumaksuseaduse ülemineku sättest § 61 lg 53, mis sätestab, et § 50¹ alusel eelmise kolme kalendriaasta keskmise maksustatud jaotatud kasumi arvutamisel loetakse esimeseks arvesse võetavaks aastaks aasta 2018. Regulaarselt makstavate dividendide madalama maksumäära süsteemi kirjeldatakse pikemalt lahti leheküljel 19.

Husam-Aldin, Michael ja Rekha (2010) on kirjutanud, et äriühingute juhid on juba varajases ettevõtte ajaloo staadiumis mõistnud stabiilsete dividendimaksete olulisust. Tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt oli muudatus ja uue paragrahvi seadusesse sisse toomine ajendatud asjaolust, et kuigi Eesti äriühingute tulumaksusüsteem on seni motiveerinud äriühinguid oma teenitud kasumit pigem investeringuteks kasutama või lihtsalt äriühingus hoidma kui jaotama, siis endiselt arvati, et Eestis on kasumi jaotamine liiga passiivne. Regulaarselt makstavatele dividendidele rakendatava madalama tulumaksumääraga loodetakse äriühingutesse tuua stabiilsemat dividendipoliitikat ning premeerida äriühinguid dividendide järjepidevas jaotamises (Tulumaksuseaduse muutmise ... 2020). Siinkohal tuleks ära märkida, et üldjuhul on äriühingutes kindel dividendipoliitika, mille abil otsustatakse, kas kasum edasi investeerida või välja jaotada (Livia 2011). Lisaks eelnevale on Linteri (1956) uurimus tõestanud, et kui ettevõtte dividendimaksud on stabiilsemad,

siis on investorid nõus maksma ka kõrgemat aktsia hinda. Stabiilselt dividende maksva ettevõtte aktsia on investorite poolt eelistatum, kuna siis on risk madalam (Karpavičius 2014).

Lehis (2018, 77) on kommenteerinud, et tulumaksumäära soodustus on pigem adresseeritud väliskontsernidele, kellel on mitmeid tütarühinguid erinevates riikides, mis omakorda annab neile võimaluse kasumit ühingute vahel „nihutada“. Samuti lisab Lehis (2018, 77), et mitmes liikmesriigis kehtib äriühingute jaotamata kasumile 20%-st madalam maksumäär, kuid kui tütarühingud jaotavad kasumit emaühingule, siis tulenevalt Euroopa Liidu direktiivist enam täiendavat maksukohustust ei teki.

Tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt jaotasid perioodil 2005-2016 kasumit ligikaudu 5% äriühingutest ning perioodil 2008-2016 jaotasid kasumit esimest korda keskmiselt 23% äriühingutest. Antud perioodil jaotas kasumit järjepidevalt keskmiselt 35% äriühingutest ning ebaregulaarselt 65%. Regulaarselt jaotavate äriühingute kasum moodustas ligikaudu 340 miljonit eurot aastas kogu jaotatud kasumist antud perioodil ning ebaregulaarselt jaotatavate äriühingute kasum moodustas ligikaudu 475 miljonit eurot aastas kogu jaotatud kasumist antud perioodil. Antud numbrid näitavad, et kasumi jaotamine ei ole olnud aastate lõikes regulaarne ning äriühinguid, kes jaotavad kasumit esimest korda on pigem vähe. (Tulumaksuseaduse muutmise ... 2020)

2018. aastal kehtima hakanud regulaarselt makstavate dividendide üldreegli kohaselt saab ettevõtte madalamat tulumaksumäära 14/86 rakendada (Dividendide maksustamine ... 2020):

- 1) 2019. aastal ühele kolmandikule 2018. aastal jaotatud kasumist, millelt residendist äriühing on maksnud tulumaksu;
- 2) 2020. aastal ühele kolmandikule 2018. ja 2019. aastal jaotatud kasumist, millelt residendist äriühing on maksnud tulumaksu.

Kuigi seaduse muudatus hakkas kehtima 2018. aastast, siis regulaarselt makstavatele dividendidele sai esmakordselt madalamat maksumäära kohaldada alles 2019. aastal nn regulaarselt makstavatele dividendidele. Antud asjaolu tuleb tulumaksuseaduse üleminekusättest § 61 lg 53, mis sätestab, et § 50¹ alusel eelmise kolme kalendriaasta keskmise maksustatud jaotatud kasumi arvutamisel loetakse esimeseks arvesse võetavaks aastaks 2018.

Tabelis 3 on näha, et kui ettevõtte on 2018. aastal maksnud 100 000 eurot dividende, siis 2018. aastal maksustati dividendid endiselt tulumaksumääraga 20/80. Kui ettevõtte jaotas dividende ka järgnevatel aastatel, siis seadusemuudatuse kohaselt maksustatakse 2019. aastal 1/3 2018. aastal välja makstud dividendidest maksumääraga 14/86 ja ülejäänud 2/3 maksumääraga 20/80. Aastal 2020 jaotatavatele dividendidele rakendatakse soodsamat maksumäära 1/3 2018. ja 2019. aastal makstud dividendile ja nii edasi.

Samuti nähtub tabelist 3, et kui ettevõtte jätab paar aastat kasumi jaotamisel vahele, siis hakkab ring algusest peale ning esimesel dividendi jaotamise aastal maksustatakse dividendid tavamääraga 20/80. Tabelis on arvestatud ka olukorraga, kus väljamakse saaja on residendist füüsiline isik. See tähendab seda, et kui dividendide saaja on füüsiline isik ning dividend on maksustatud madalama maksumääraga, siis on väljamakse tegijal kohustus dividendilt täiendavalt 7% tulumaksu kinni pidada (tabeli viimane veerg).

Tabel 3. Dividendide maksustamine aastatel 2018-2026 (eurodes)

Aasta	Maksustatav dividend	TM 14/86		TM 20/80		TM kokku	Kinnipeetav TM 7% ^{2,3}
		Baas	TM	Baas	TM		
2018	100 000	0	0	100 000	25 000	25 000	0
2019	100 000	33 333	5 426	66 667	16 667	22 093	2 333
2020	150 000	66 667	10 853	83 333	20 833	31 686	4 667
2021	90 000	90 000	14 651	0	0	14 651	6 300
2022	130 000	113 333	18 450	16 667	4 167	22 616	7 933
2023	0	0	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	0	0	0
2025	0	0	0	0	0	0	0
2026	500 000	0	0	500 000	125 000	125 000	0

Allikas: Tereping (2017,15)

Tulenevalt sellest, et dividendisaajate hulgas võib olla ka mitteresidente ehk teiste riikide kodanikke ning ka neile makstavate dividendide puhul tuleb tulumaksu kinni pidada, siis sellises olukorras tuleb vaadata riikidevahelist topeltnmaksustamise vältimise lepingut. Lehis (2018, 80) sõnul on maksulepingutel mitu eesmärki - jagada maksuõigusi riikide vahel, vältimaks topeltnmaksustamist, ära hoida ebavõrdset kohtlemist ning tõkestada maksudest kõrvalehoidumist. Riikidevaheliste topeltnmaksustamise vältimise lepingute koostamisel kasutatakse üldjuhul eeskujuna Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) näidislepingut (*Model Tax Convention in Income and Capital*) (Lehis 2018, 80-81). Dividendide maksustamist käsitleb mudellepingu Artikkel 10. Tulumaksuseaduse § 6 lg 5 sätestab soodsama

määra reegli, mis tähendab, et kui Eesti maksuseaduses on maksumäär soodsam kui maksulepingus, siis kohaldatakse Eesti seadusest tulenevat maksumäära ning kui olukord on vastupidine, siis rakendatakse maksulepingus sätestatud maksumäära.

Olenevalt riikide vahel sõlmitud maksulepingust võib maksuleping füüsilise isiku dividendide väljamakse (Dividendide maksustamine ... 2020):

- vabastada tulumaksu kinnipidamisest (Araabia Ühendemiraadid, Bahrein, Gruusia, Jersey, Küpros, Mani saar ja Mehhiko on riigid, kelle puhul residentsustõend vabastab tulumaksu kinnipidamisest) või
- vähendada tulumaksu kinnipidamisel maksumäära 5%-ni (Bulgaaria, Iisrael ja Makedoonia on riigid, kelle residentsustõend vähendab tulumaksu kinnipidamisel maksumäära 5%-ni).

Siinkohal tuleb ära märkida ka asjolu, et selleks, et isikule rakendataks maksulepingust tulenevat soodsamat maksumäära, tuleb isikul esitada tulumaksu kinnipidajale residentsustõend (Lehis 2018, 80).

Dividendide deklareerimine käib endiselt, ka peale 2018. aasta regulaarselt makstavate dividendide muudatust, maksudeklaratsioonil TSD lisa 7 ja vormil INF 1. Samuti on endiselt kehtiv nõue esitada maksudeklaratsioon ja kanda maksmisele kuuluv tulumaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole hiljemalt maksustamisperioodile järgneva kalendrikuu 10. kuupäevaks (TuMS § 54). TSD lisa 7 deklareeritakse dividendid ja muud kasumieraldised, väljamaksed omakapitalist ja nendega seotud õigused, varjatud kasumieraldised ning krediidasutuse avansiline tulumaks kasumilt. Kuni 2019. aastani kehtinud TSD lisa 7 kohaselt deklareeriti välja makstud dividendide summa, millele ei kohaldata maksuvabastust, koodil 7010 ning seejärel arvutas maksuameti e-MTA süsteem automaatselt koodile 7200 maksustamisperioodil väljamakstud dividendidelt tasutava tulumaksu. (Vormi TSD lisa 7 2018)

Lisa 7-ga tuli alati täita ka vorm INF 1. Vorm INF 1 on dividendide, omakapitalist tehtud väljamaksete ja varjatud kasumieraldiste saajate deklaratsioon. Nimetatud deklaratsioonil tuli ära märkida dividendi saaja isiku- või registrikood (kood 13000), mitteresidendi isiku- või registrikood elu- või asukohariigis (kood 13010), ees- ja perekonnanimi (kood 13020), juhul, kui dividendi saajaks on mitteresident siis tema elu- või asukohariigi nimi (kood 13030) ja aadress

või e-post (13040). Samuti tuli ära märkida ka väljamakse liik (kood 13050), milleks dividendi puhul on DK, ja väljamakse summa (kood 13060). Koodid 103-109 on automaatselt maksuameti süsteemis täidetud. (DIVIDENDIDE, OMAKAPITALIST ... 2018)

2019. aastal kehtima hakanud TSD lisa 7 ja vormil INF 1 on võrreldes eelnevatel aastatel kehtinud vormidega toimunud muudatusi, täpsemalt vormide koodide ja automaatsete ning manuaalsete lahtritega seonduvalt. Lisa 7 lisandus koodid 7008 ja 7009. Deklaratsiooni esitaja peab väljamakstavate dividendide summa kirjutama 7008 koodiga lahtrisse ning maksuameti süsteem täidab automaatsel lahtri koodiga 7009, kuhu tuleb summa, mida maksustatakse madalama maksumääraga, ning lahtri koodiga 7010, kuhu tuleb summa, mida maksustatakse tavamääraga. (TSD lisa 7.... 2019) Vormil INF 1 lisandusid koodid 13072-13074. Koodile 13072 lisatakse maksuvaba tulu summa ning koodid 13073 kinnipeetud tulumaksumäär ja 13074 kinnipeetud tulumaks sisestatakse maksuameti süsteemi poolt automaatselt. Koodile 13050 väljamakse liigile lisandus uus lühend MDK, mis tähistab madala maksumääraga maksustatud dividende ja muid kasumieraldisi. (DIVIDENDIDE JA OMAKAPITALIST ... 2019)

Alates 2018. aastast, hakkas kehtima seadusemuudatus, mille kohaselt kehtestati regulaarselt makstavatele dividendidele madalamat maksumäära 14/86. Kuigi seadusemuudatus hakkas kehtima 2018. aastast, siis regulaarselt makstavatele dividendidele sai esmakordselt madalamat maksumäära kohaldada alles 2019. aastal. Täiendavalt lisandus säte, mis sätestas, et kui dividendide saaja on füüsiline isik ning dividend on maksustatud madalama maksumääraga, siis on väljamakse tegijal kohustus dividendilt täiendavalt 7% tulumaksu kinni pidada. Muudatuse tagajärjel muutusid ka maksudeklaratsioonid TSD lisa 7 ja vorm INF 1, millel deklareeritakse välja makstud dividende.

1.3. Dividendide maksukäsitlus füüsilise isiku tasandil

2018. aasta oli maksuseaduste muudatuse aasta. Lisaks regulaarselt makstavate dividendide maksumäära muudatusele muutus ka füüsiliste isikute maksuvaba tulu, tööandjate sõiduautode erisoodustuste arvutamise põhimõtted, sõiduautode sisendkäibemaksu korrigeerimise põhimõtted, parlamendi poolt võeti vastu teekasutustasu veoautodele jne. Kuna antud töö käsitleb dividendidega seonduvat, siis kirjutatakse lähemalt ainult füüsiliste isikutega seotud maksuvaba tulu muudatusest, tulenevalt sellest, et sellesse on kaasatud ka dividendid.

Füüsiliste isikute maksustamine erineb juriidiliste isikute maksustamisest, kuna kummalgi on erinev maksu objekt, maksustamisperiood, maksumäär, maksumaksja, maksu deklareerimise ja tasumise kord (Lehis 2018, 34). Tulumaksuseaduse peatükkides 3 kuni 9 on käsitletud füüsiliste isikute tulude maksustamist, tulust tehtavaid mahaarvamisi, tulude deklareerimisi jne. Õigus residendist füüsilisel isikul oma tulust maksuvaba tulu maha arvata ja mis summas, on sätestatud tulumaksuseaduse § 23. Tabelis 4 on näha, et füüsiliste isikute tulude maksumäär on olnud aastate lõikes muutuses. See on omakorda mõjutanud maksuvaba tulu summat. Kuigi maksumäär on aastate lõikes langenud, siis maksuvaba tulu summa on tõusnud.

Tabel 4. Füüsiliste isikute tulumaksumäärad ja maksuvaba tulu 2004-2018

Alates	Maksumäär	Maksuvaba tulu aastas (eurodes)	Maksuvaba tulu kuus (eurodes)
01.01.2004	26%	1037,72	89,48
01.01.2005	24%	1303,80	108,65
01.01.2006	23%	1533,88	127,82
01.01.2007	22%	1533,88	127,82
01.01.2008	21%	1725,61	143,80
01.01.2011	21%	1728	144
01.01.2015	20%	1848	154
01.01.2016	20%	2040	170
01.01.2017	20%	2160	180
01.01.2018	20%	Kuni 6000	Kuni 500

Allikas: Lehis (2018, 35)

Alates 1. jaanuarist 2018 hakkas residendist füüsilistele isikutele kehtima uus maksuvaba tulu arvestus. Alates 2018. aastast on residendist füüsilistel isikutel õigus oma maksustatavast tulust maha arvata 6 000 eurot aastas, mis teeb 500 eurot kuus (Tulumaksuseadus § 23 lg 1). Lisaks, vastavalt töötasu alammäära kehtestamise määruse nr. 189, oli 2018. aasta töötasu alammäär täistööajaga töötamise korral 500 eurot, mis tähendas seda, et isikud, kes said töötasu alammääras ei pidanud riigile tulumaksu maksma.

Kui residendist füüsilise isiku aastatulu on suurem, kui 14 400 eurot, siis arvutatakse tema maksuvaba tulu summa valemiga $6000 - 6000 / 10\,800 \times (\text{tulu summa} - 14\,400)$ (TuMS § 23 lg 2). See tähendab, et kui residendist füüsilise isiku tulu kasvab 14 400 eurost suuremaks, siis tema maksuvaba tulu summa väheneb. Isikutele, kelle aastatulu suurus on 25 200 eurost suurem, ei ole maksuvaba tulu ette nähtud.

Uue süsteemi puhul pidid isikud teadma oma tulevase aasta sissetulekuid ning võtma arvesse ka ootamatuid lisasissetulekuid selleks, et esitada tööandjale või Sotsiaalkindlustusametile vastava summaga ja korrektne maksuvaba tulu arvestamise avaldus. Vastasel juhul võib juhtuda, et kui isiku aastatulu ületab tema senini kasutatud maksuvaba tulu, siis tuleb riigile tulumaksu tagasi maksta. Kuigi maksuvaba tulu arvestamise avaldust on võimalik ka kord kuus muuta, kuid siiski on soovitatav esitada terve aasta kohta üks avaldus, et vähendada ka tööandjate halduskoormust (Maksuvaba ... 2017). Residentist füüsilisele isikule tehtavast väljamaksest peetakse igas kalendrikuus enne kinnipeetava tulumaksu arvutamist maha isiku poolt maksuvaba tulu avalduses märgitud summa (TuMS §42 lg 1). Lisaks puudub alates 2018. aastast tulumaksu kinnipidajal võimalus maksuvaba tulu järgmisele kuule üle kanda, juhul kui mõne kuu eest on maksuvaba tulu jäänud kasutamata (Lehis 2018, 59).

See, kui palju on isikul õigust maksuvabale tulule, arvutatakse aastatulu põhjal ning aastatulu hulka arvestatakse (Maksuvaba ... 2017):

- tulumaksuga maksustatav tulu (sh välismaalt saadud tulu);
- välismaal saadud töötasu ja muu tasu ning dividend, mida Eestis tulumaksuga ei maksustata;
- Eesti äriühingult saadud dividend või omakapitali väljamakse, mis on äriühingu tasandil maksustatud;
- ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel maksustatud summa, mida on vähendatud ettevõtlustulu maksu sotsiaalmaksu võrra.

Lehise (2018, 58) sõnul annavad saadud dividendid ja välismaalt saadud palgatulu tunnistust asjaolu kohta, et taolist tulu saava isiku aastatulu on piisavalt suur ning isik ei vaja lisa maksusoodustust, mis põhjendab ka asjaolu, miks need tululiigid on maksuvaba tulu arvestusse sisse toodud. Erinevaid maksuvabasid hüvitisi, toetusi ja stipendiume ei arvestata aastatulu hulka, samuti ei arvestata ka maksuvabastusi, mida füüsilise isiku tuludeklaratsioonis ei deklareerita (Maksuvaba ... 2017).

Tulenevalt sellest, et alates 2019. aastast saavad ettevõtted, kes on 2018. aastal välja maksnud dividende, rakendada esmakordselt tulumaksumäära 14/86, tuleb äriühingul ka kinni pidada 7% tulumaksu, juhul kui dividendi saaja on füüsiline isik (TuMS § 41 p 7²). Tehtud dividendi

väljamakselt tuleb tulumaks kinni pidada olenemata, kas tegemist on residendist või mitteresidendist füüsilise isikuga. Ettevõttel on õigus otsustada, kes osanikest või aktsionäridest saab madalama maksumääraga maksustatud dividende ning kes tavamääraga maksustatud dividende. Reegel on see, et ettevõtte on kohustatud madalamat maksumäära kohaldama. Kui ettevõtte ei ole eeneval aastal dividende jaotanud, siis puudub ka õigus madalamat maksumäära kasutada ning dividendidele tuleb kohaldada tavamäära. (Dividendide maksustamine ... 2020)

Kokkuvõtvalt mõjutasid 2018. aastast kehtima hakanud maksumuudatused ka füüsiliste isikute tulu maksustamist. Lisaks sellele, et füüsilisele isikule makstavalt dividendilt tuleb 7% tulumaksu kinni pidada, mõjutab dividendi tulu ka isiku maksuvaba tulu summat. Alates 2018. aastast hakati füüsiliste isikute maksuvaba tulu arvutama aastatulu põhjal, mille hulka loetakse ka dividendi tulu. See tähendas seda, et isikud pidid hakkama oma aastatulu ette ennustama, teadmaks, kui suures summas neil maksuvaba tulule õigus on. Alates 2018. aastast on füüsiliste isikute maksuvaba summa 6 000 eurot aastas, mis teeb 500 eurot kuus.

2. EMPIIRILINE UURING

Magistritöö eesmärk on välja selgitada, kas dividende käsitlev tulumaksuseaduse muudatus on oma eesmärgi täitnud ning millist mõju on see avaldanud ettevõtete halduskoormusele ja välisinvesteeringutele Eestis. Eesmärgi saavutamiseks püstitati kuus uurimisülesannet, millest kolm täideti eelnevate peatükkidega ning kolm täidetakse järgnevate peatükkidega.

Järgnevate peatükkidega täidetakse järgmised uurimisülesanded:

- 1) teha intervjuu maksunõustajaga, küsitleda raamatupidajaid ja teha Maksu- ja Tolliametisse teabepäring;
- 2) analüüsida, kas ettevõtetel kaasnes dividendide maksumuudatusega halduskoormuse tõus;
- 3) uurida Eestisse tehtud välisinvesteeringute mahte aastatel 2000 - 2019 ning uurida, kas muudatus on Eestis pannud ettevõtteid rohkem dividende maksma.

Seega, annab autor järgnevates peatükkides ülevaate magistritöös kasutatud uurimismetoodikast ja valimist. Täpsemalt kirjutatakse standardkulumudelist, mida kasutatakse halduskoormuse mõõtmisel ning tulenevalt uuringu tulemustest, tehakse järeldused ja ettepanekud.

2.1. Uuringu metoodika ja valimi kirjeldus

Käesoleva magistritöö eesmärgi ning uurimisülesannete saavutamiseks kasutas autor kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimismeetodit. Uuringu jaoks vajalikud materjalid ja informatsioon saadi KPMG maksunõustajalt, küsimustikule vastanud raamatupidajatelt ja finantsjuhtidelt, Maksu- ja Tolliametile tehtud teabepäringust ning otseinvesteeringute kohta Eesti Panga koduleheküljelt.

Intervjueeritavaks isikuks valis magistritöö koostaja KPMG maksunõustaja Mikk Tereping-i. Mikk Tereping on KPMG-s töötanud maksunõustajana ca 9 aastat, mille põhjal saab väita, et Tereping on antud teemal pädev kõnelema. Samuti osutus valik tema kasuks tulenevalt sellest, et magistritöö koostaja töötas samuti eelnevalt KPMG-s maksunõustajana ning teadis, kes puutus kõige rohkem kokku 2018. aastal kehtima hakanud seaduste muudatustega. Lõputöö autorile oli

teada, et Tereping viis sellel teemal läbi koolitusi ning sellest tulenevalt vastas ka paljudele raamatupidajate küsimustele. Intervjuu eesmärk oli saada taustainformatsiooni, et kui palju tuli dividendide muudatuse osas ettevõtelt koolituste sooviavaldusi, mis olid põhilised küsimused, mida muudatuse osas küsiti, kas mõni probleem kerkis rohkem esile või milline oli üldine vastukaja antud muudatusele (vaata lisa 1).

Saamaks teada, kas ettevõtted hakkasid peale dividendidega seotud seaduse muudatust rohkem dividende maksma, tegi töö autor Maksu- ja Tolliametisse teabepäringu. Teabepäringuga küsiti andmeid selle kohta kui palju on aastatel 2016 - 2019 kuude lõikes deklareeritud vormil INF 1 residendist ja mitteresidendist juriidilistele isikutele dividendide väljamakseid. Samuti küsiti TSD lisa 7 andmeid ridade kohta koodidega 7008- 7010 eraldi ning 2016 - 2019. aasta kohta kuude lõikes. Vormi INF 1 kohta küsiti 2019. aasta osas andmeid eraldi väljamakse liigiga DK ja MDK. Saadud andmete põhjal teeb autor kokkuvõtte peatükki 2.1.1.

Otseinvesteeringute kohta on informatsioon ja statistika Eesti Panga koduleheküljel leitav riikide kui ka tegevusalade kaupa alates 1994 kuni 2019. aastani. Otseinvesteeringute statistika alusel analüüsib töö autor kas dividendidega seotud seadusemuudatus on Eestisse tehtavate otseinvesteeringute mahte suurendanud.

Ettevõtete halduskoormuse mõõtmiseks vajalike andmete kogumiseks koostas magistritöö autor veebipõhise küsimustiku (vt lisa 2). Valimisse valiti ettevõtted, kes on nii 2018 kui ka 2019. aastal maksanud dividende. Tähtis oli mõlemal aastal dividendi maksmine, kuna tegemist on regulaarselt makstavate dividendide maksusoodustusega ning, et raamatupidajatel oleks olemas kogemus uue süsteemi põhjal dividendide deklareerimise ja soodustuse arvestamisega. Selle informatsiooni, et millised ettevõtted on mõlemal aastal dividende maksnud, sai töö autor oma töökohast KPMG-st. Kuna töö autor töötas KPMG-s maksunõustajana ning osales ka Eesti ettevõtete auditi protseduurides, siis tal oli ka ligipääs infole, kas ja kes on dividende mõlemal aastal jaotanud ja deklareerinud. Lisaks oli töö autoril ka ligipääs kirjeldatud ettevõtete raamatupidajate ja finantsjuhtide kontaktidele, kellele küsimustik meili teel edastada.

Küsimustiku valimisse sattusid paljudest erinevatest valdkondadest ettevõtted. Küsimustik saadeti 22-le raamatupidajale, kelle seas oli ka finantsjuhte, ning vastuseid saadi 10-lt. Küsimustik koosnes kolmest osast ning 28-st küsimusest – kinnistest kui ka avatud küsimustest.

Esimeses osas olid küsimused seotud vastaja taustainformatsiooniga, nagu näiteks amet, töötasu suurus ja küsimus raamatupidamisprogrammi kohta.

Töötasu osas anti vastajatele töötasu vahemikud. Esimene vahemik algas 2019. aasta töötasu alammäärast kuus (540 eurot), mida hakkas autor siis järjest sama summa haaval tõstma. Küsimustiku teine osa hõlmas küsimusi dividendide käsitleva tulumaksuseaduse muudatust. Sinna alla kuulusid küsimused selle kohta, et kas vastaja on uue muudatusega kursis, kas see tundub keeruline või arusaadav muudatus, kas ettevõtte omanike ringi kuulub mitteresidente ning kas dividendide maksmisel ja deklareerimisel on esinenud mingisuguseid probleeme. Küsimustiku viimane osa on seotud halduskoormusega. Sinna alla koostati küsimusi nii, et vastaja saaks vastata ajalises võtmes ehk kui palju aega on millegi peale kulunud minutites.

Halduskoormuse mõõtmiseks kasutab töö autor standardiseeritud kulumudelit (*Standard Cost Model*). Standardiseeritud kulumudelit saab kasutada regulatiivsete ettepanekute ettevalmistamisel või olemasoleva õiguskeskkonna lihtsustamiseks. Seni on seda kasutatud kõige rohkem tagantjärele, et juhtida koormuse vähendamise programme valitsusasutuste vahel. (Coletti, Radaelli 2013) OECD on standardiseeritud kulumudeli kohta koostanud vastava manuaali. Standardiseeritud kulumudel töötati esialgselt välja Hollandis, kuid nüüdseks on see kasutust leidnud üle maailma. Standardiseeritud kulumudeli meetodiga jagatakse regulatsioonid mõõdetavateks ja hallatavateks komponentideks. (OECD 2004)

Halduskoormuse arvutamisel tekib rahaline kulu, mille arvutab autor välja nelja komponendi koosmõjul (OECD 2004): 1) kohustuste täitmise ajakulu; 2) kohustuse täitja keskmine palgakulu; 3) kohustuse täitmise sagedus aastas. Nende elementide kombineerimine annab Standardiseeritud kulumudeli põhivalemi: Maksumus haldustegevuse kohta (või andmevajaduse kohta) = Hind x Aeg x Kogus (OECD 2004). Rahalise kulu arvutab töö autor välja aasta lõikes. (OECD 2004)

Vastavalt standardiseeritud kulumudelile näevad halduskoormuse mõõtmise sammud välja järgmiselt (Halduskoormuse hindamine 2005):

- 1) infokohustuste tuvastamine;
- 2) infokohustuste täitjate segmenteerimine;
- 3) intervjuud ettevõtete ja ekspertidega;
- 4) tulemuste standardiseerimine;
- 5) arvutused rahalise kulu leidmiseks.

Esimeses punktis tuvastas autor, et 2018. aastal kehtima hakanud dividendimuudatus tõi endaga kaasa täiendava infokohustuse. Selle all peab töö autor silmas seda, et dividendide maksmisel peab tegema täiendavaid kalkulatsioone selle kohta, et teada, kui palju on äriühingul õigus dividendide jaotamisel madalamale maksumäärale ning kui palju dividendidest maksustatakse tavamääraga. Lisaks, kui väljamakseid tehakse füüsilistele isikutele, siis tuleb 7% tulumaksu kinni pidada ning kui tegemist on mitteresidendist füüsilise isikuga, siis tuleks uurida ka täiendavalt maksulepinguid. Samuti peavad dividendide deklareerijad olema teadlikud sellest, mis määraga on saadud dividendid maksustatud.

Teise punkti alt tuvastas töö autor need ettevõtted, kes on dividende deklareerinud 2018. kui ka 2019. aastal, ehk need keda antud täiendav infokohustus puudutab. Seejärel tehti intervjuu maksunõustajaga, ehk eksperdiga, selleks, et saada laiemat taustainformatsiooni õigusakti rakendamise ja mõju kohta, ning saadeti veebiküsitlus ettevõtete raamatupidajatele ja finantsjuhtidele, kes tegelevad ettevõtte dividendide jaotamise ja deklareerimisega. Alapeatükis 2.1.2 analüüsitakse tulemusi ning mõõdetakse ettevõtete halduskoormust.

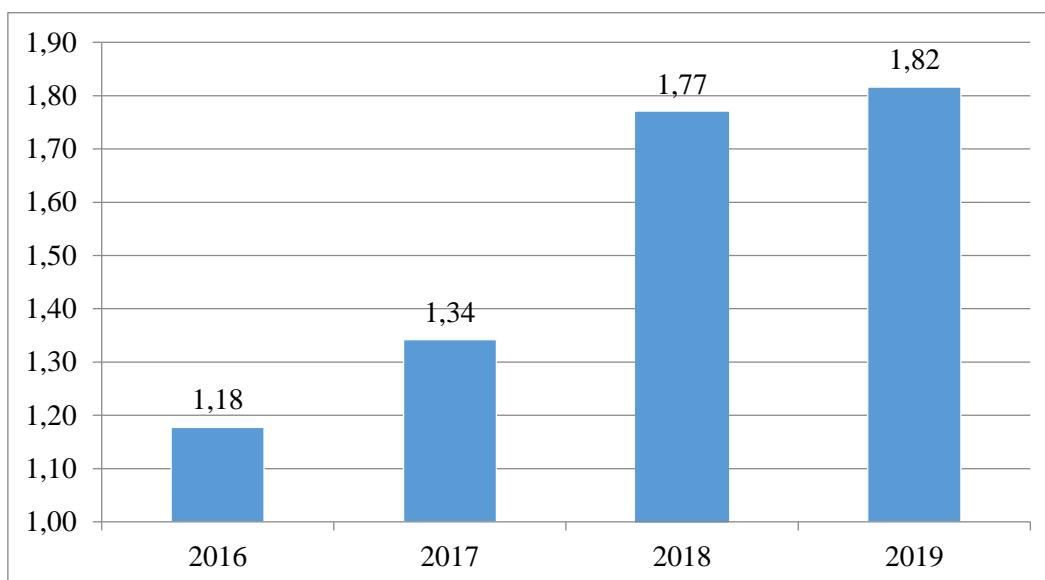
2.1.1. Dividendiväljamaksete analüüs

Antud peatükis uurib autor maksuametile tehtud teabepäringu põhjal, kas dividendidega seotud muudatus on pannud ettevõtteid rohkem dividende maksma ning kui palju on tõusnud või langenud dividendide väljamaksed mitteresidendist juriidilistele isikutele. Selleks, et mõju oleks selgesti eristatav, võeti võrdlusesse aastad 2016 kuni 2019.

Joonisel 1 on kujutatud deklareeritud dividendide summad aastatel 2016 – 2019. Aastal 2019 on arvesse võetud nii madalama maksumääraga kui ka tavamääraga maksustatud dividende. Märgatav vahe tuleb sisse kui vaadata deklareeritud dividende 2017. ja 2018. aastal. Kui 2017.

aastal deklareeriti dividende ca 1,34 miljardit eurot, siis 2018. aastal tõusis see summa ca 1,7 miljardit peale, mis tähendab, et tõus oli 31,8%. 2019. aasta tõus võrreldes 2018. aastaga oli ainult 2,7%.

Joonisel kujutatu näitab, et 2018. aastast kehtestatud madalam maksumäär regulaarselt makstavatele dividendidele pani ettevõtteid rohkem dividende maksma koheselt, kui seadusemuudatus kehtima hakkas. Dividendide väljamaksete tõusu 2018. aastal selgitab asjaolu, et madalama tulumaksumäära rakendamise eelduseks oli dividendide jaotamine 2018. aastal. Tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas oli välja toodud, et tõenäoliselt nihkub osaliselt kasumi jaotamine 2017. aastast 2018. aastasse, mida ka joonis 1 tõestas.

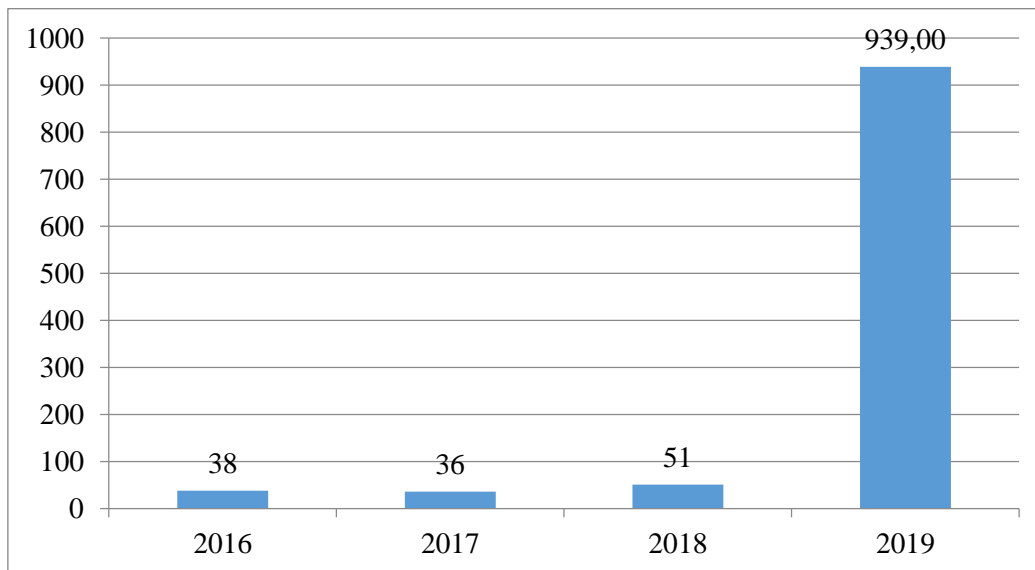

Joonis 1. Deklareeritud dividendid aastatel 2016-2019 (miljardites eurodes)

Allikas: Autori koostatud lisa 3 andmete põhjal

Tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt peaks muudatus motiveerima kasumit jaotama äriühinguid, kelle osanikeks on mitteresidendist äriühingud (Tulumaksuseaduse muutmise ... 2020). Joonisel 2 on välja toodud mitteresidendist juriidilistest isikutest dividendide saajate arv aastatel 2016 kuni 2019. Aastal 2019 on arvesse võetud nii madalama maksumääraga kui ka tavamääraga maksustatud dividendid.

Jooniselt 2 on näha, kuidas vormil INF 1 on 2019. aastal, mil sai esmakordselt dividendide jaotamisel kasutada soodsamat maksumäära, deklareeritud ja makstud dividende mitme kordselt rohkem mitteresidendist juriidilistele isikutele, kui kolmel eelneval aastal. Vormil INF 1 deklareeritud mitteresidentidest juriidiliste isikute arvu kasv võrreldes 2018. aastaga on ca 18. kordne. See tõestab seda, et eesmärk panna dividende jaotama äriühingud, kelle osanikeks on mitteresidendist juriidilised isikud, sai samuti täidetud.

Joonis 2. Mitteresidendist juriidilistest isikutest dividendide saajate arv aastatel 2016-2019

Allikas: Autori koostatud lisa 4 andmete põhjal

Dividendidega seotud muudatusega sooviti motiveerida äriühinguid rohkem ja regulaarsemalt dividende maksma panna. Autori koostatud analüüsi põhjal selgus, et 2018. aastal oli dividendide jaotamise tõus 31,8% ning 2019. aastal maksti dividende peaaegu sama palju kui 2018. aastal, mis näitab, et ettevõtted on dividende maksnud regulaarselt. Lisaks toodi seletuskirjas välja, et muudatus peaks motiveerima kasumit jaotama äriühinguid, kelle osanikeks on mitteresidendist juriidilised isikud. Koostatud analüüs tõestas ka seda, et mitteresidendist juriidilistest isikutest dividendide saajate arv tõusis 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga 18 korda. Järelikult jaotasid 2019. aastal kasumit ka need ettevõtted, kelle omanike ringi kuulub mitteresidente.

2.1.2. Küsitluse tulemused ja ettevõtte halduskoormuse analüüs

Järgnevalt tehakse ankeetküsimustiku vastuste põhjal analüüs kas ja millisel määral muutus dividendidega seotud muudatuse mõjul ettevõtete halduskoormus. Dividendide maksmise ja deklareerimisega kaasneva halduskoormuse arvutamiseks võttis autor aluseks ankeetküsimustiku kolmandas osas küsitud tegevusteks kulunud aja, tegevust teostanud isiku palgakulu ning tegevuse sageduse. Palgakulu leidmisel kasutas töö autor ankeetküsitluse vastustes toodud palgavahemiku maksimaalset töötasu ehk 2 161 eurot, mis oli enim vastatud töötasuvahemik.

Jürgenson (2005) on leidnud tema poolt tehtava käibemaksuga seotud halduskoormuse analüüsis, et töötasule tuleks juurde arvestada ka sotsiaalmaks (33%) ning fikseeritud kulud, mis võivad olla näiteks tark- ja riistvara, IT süsteemide hooldamine, bürootarbed, kontori renti jne. Lisaks eeltoodule võttis Jürgenson (2004) aluseks Taanis koostatud uuringu, kus palgakuludele lisatav täiendav kulu oli 25% ning eeldas, et see ei erine suures osas Eestist. Seega lisas ka antud töö autor palgakulule lisaks sotsiaalmaksu 33% ja tööandja poolt makstava töötuskindlustusmaks (0,8%), tulenevalt Eesti tööjõumaksude süsteemist (vt tabelit 5). Töö autori poolt koostatud küsimustikus küsiti, kas ettevõtte on pidanud kandma 2018. aastal kehtima hakanud tulumaksuseaduse muudatuse tõttu raamatupidamisprogrammide arendamisele suuri kulutusi. Tulenevalt sellest, et küsimustiku vastustest selgus, et ainult üks ettevõtte on teinud selles osas kulutusi, siis autor otsustas täiendavat kulu (25%) palgakulule juurde mitte lisada ning täiendab antud ettevõtte, kes kulutuse oma vastuses välja tõi, tabelit vastatud kulutusega.

Tabel 5. Tööjõukulu (eurodes)

Kasutatud vahemiku maksimaalne töötasu	Töötasu sotsiaalmaks 33% ja töötuskindlustusmaks 0,8%	Tööjõukulu minuti kohta (2019. a keskmised töötunnid 168×60 min)
2 161	2 891,42	0,2868

Allikas: Autori arvutused

Tulenevalt asjaolust, et ankeetküsitlus oli anonüümne ning saadeti erinevate tegevusaladega ettevõtetele, siis ei ole võimalik teha ettevõtetest ülevaadet. Järgnevalt analüüsib töö autor kuue ettevõtte halduskoormust, tulenevalt sellest, et 10-st vastanust kuus vastasid esimesele halduskoormusega seotud küsimusele numbriliste näitajatega, mitte selgitava tekstina.

Järgnevides tabelites on välja toodud kuue ettevõtte ajakulu seoses maksumuudatusega kurssi viimisel, maksumuudatuse selgitamisel teistele, Maksu- ja Tolliametiga suhtlemisel ja dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine võrreldes varasema perioodiga. Iga tegevuse osas on välja arvatud ettevõtte halduskoormus aasta kohta.

Tabelist 6 nähtub, et ettevõttel 1 kulus kõige rohkem aega end muudatusega kurssi viimisel, mille jaoks käidi eraldi koolitusel. Ettevõtte tõi küsitluses välja, et muudatuse kohta on piisavalt informatsiooni, millele tugineda ja süsteem endale selgeks teha. Samuti võttis palju aega suhtlus Maksu- ja Tolliametiga dividendide deklareerimise ja välja maksmise teemal, täpsemalt 40 minutit. Küsitluses tõi ettevõtte 1 välja, et nende jaoks dividendide deklareerimisele kuluv aeg ei muutunud võrreldes varasema perioodiga

Tabel 6. Ettevõtte 1 halduskoormus

Dividendidega seoses tehtavad toimingud	Ajakulu (minutites)	Kohustuste täitmise sagedus (aastas)	Tööjõukulu (minuti kohta)	Halduskoormus aastas (eurodes)
Maksumuudatusega kurssi viimine	60	1	0,2868	17,21
Maksumuudatuse selgitamine teistele	15	1	0,2868	4,30
Maksu- ja Tolliametiga suhtlemine	40	1	0,2868	11,47
Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine	0	0	0	0
Muudatusest tingitud kulude kasv aastas				32,98

Allikas: Autori koostatud küsimustiku andmete põhjal

Ettevõtte 2 ajakulu (vt tabel 7) erinevatel toimingutel seoses dividendidega ja muudatusega on olnud kaks korda suurem kui esimesel ettevõttel. Kõige ajakulukam on ettevõttel 2 olnud seadusemuudatuse selgitamine teistele isikutele ning seejärel enda kurssi viimine seadusemuudatusega, mille peale kokku on kulutatud kolm tundi. Samuti on ettevõtte 2 ainuke vastanutest, kes on teinud 200 eurot lisakulusid oma raamatupidamisprogrammi arendustele regulaarselt makstavate dividendide süsteemi tõttu, mida on ka tabelis 7 arvesse võetud kuluna muudatuse aastal. See teeb ettevõtetest 2 kõige suurema halduskoormusega ettevõtte uuritud ettevõtetest. Ettevõtte 2 oli vastanutest ainuke, kes maksab dividende kaks korda aastas.

Tabel 7. Ettevõtte 2 halduskoormus

Dividendidega seoses tehtavad toimingud	Ajakulu (minutites)	Kohustuste täitmise sagedus (aastas)	Tööjõukulu (minuti kohta)	Halduskoormus aastas (eurodes)
Maksumuudatusega kurssi viimine	60	1	0,2868	17,21
Maksumuudatuse selgitamine teistele	120	1	0,2868	34,42
Maksu- ja Tolliametiga suhtlemine	20	1	0,2868	5,74
Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine	30	2	0,2868	17,21
Täiendav kulu raamatupidamisprogrammi arendusele	0	1	0	200
Muudatusest tingitud kulude kasv aastas				274,58

Allikas: Autori koostatud küsimustiku andmete põhjal

Ettevõtet 3 (vt tabel 8) eristab eelnevatest ettevõtetest asjaolu, et nad ei ole muudatuse järgselt dividendide maksustamise ega deklareerimise osas Maksu- ja Tolliametiga muudatuse teemal suhelnud. Kuid selle eest on ettevõttes kulutatud rohkem aega enda muudatusega kurssi viimisel. Antud ajakulu on kaks korda suurem kui eelmistel ettevõtetel.

Ettevõtte 3 tõi välja, et tulenevalt sellest, et ettevõtte enamusaktsiate omanik on juriidiline isik, siis dividendide maksustamisel saavad nad talle rakendada madalamat maksumäära. Kõigile ülejäänud dividendide saajatele rakendatakse tavamäära. Olenemata asjaolust, et ettevõtte enamusaktsiate omanik on juriidiline isik, on ettevõtte dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu võrreldes varasema perioodiga 60 minutit suurenenud.

Tabel 8. Ettevõtte 3 halduskoormus

Dividendidega seoses tehtavad toimingud	Ajakulu (minutites)	Kohustuste täitmise sagedus (aastas)	Tööjõukulu (minuti kohta)	Halduskoormus aastas (eurodes)
Maksumuudatusega kurssi viimine	120	1	0,2868	34,42
Maksumuudatuse selgitamine teistele	15	1	0,2868	4,30
Maksu- ja Tolliametiga suhtlemine	0	0	0	0
Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine	60	1	0,2868	17,21
Muudatusest tingitud kulude kasv aastas				55,93

Allikas: Autori koostatud intervjuu andmete põhjal

Ettevõtte 4 halduskoormuse analüüsist (vt tabel 9) selgus, et kõige enam aega on antud ettevõtte kulutanud muudatusega kurssi viimisel ja seda ka teistele selgitades. Mõlemale tegevusele on kulutatud kolm tundi, kuid seejuures ei ole antud ettevõtte Maksu- ja Tolliametiga üldse suhelnud. Küsimustikust selgus, et enne muudatust kulutas ettevõtte dividendide deklareerimise peale kaks tundi, siis muudatuse järgselt nende dividendide deklareerimise aeg tõusis 150 minuti võrra.

Kuigi küsimustik oli anonüümne, siis töö autor saatis küsimustiku täitmiseks ka börsiettevõtete raamatupidajatele ja finantsjuhtidele. Seega, võib ettevõtte 4 suurt halduskoormuse tõusu selgitada asjaoluga, et tegemist võib olla börsiettevõttega, kellel on palju füüsilisest isikutest aktsionäre ning kelle nimeid sisestamine vormile INF 1 võib olla ajakulukas. Täiendav ajakulu tekib juhul, kui füüsiliste isikute seas on ka mitteresidente, mis tähendab, et tulumaksu kinnipidamiseks tuleb lisaks vaadata ka maksulepinguid ja vajadusel küsida residentsustõendit.

Tabel 9. Ettevõtte 4 halduskoormus

Dividendidega seoses tehtavad toimingud	Ajakulu (minutites)	Kohustuste täitmise sagedus (aastas)	Tööjõukulu (minuti kohta)	Halduskoormus aastas (eurodes)
Maksumuudatusega kurssi viimine	180	1	0,2868	51,62
Maksumuudatuse selgitamine teistele	180	1	0,2868	51,62
Maksu- ja Tolliametiga suhtlemine	0	0	0	0
Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine	150	1	0,2868	43,02
Muudatusest tingitud kulude kasv aastas				146,26

Allikas: Autori koostatud küsimustiku andmete põhjal

Tabelist 10 nähtub ettevõtte 5 halduskoormuse analüüs. Ettevõtte 5 on kõigist uuritud ettevõtetest kõige väiksema aastase halduskoormusega. Ettevõtte halduskoormus on aastas 17 euro võrra suurenenud ja suurenemine on tulnud dividendidega seotud muudatusega kurssi viimisest. Ettevõtte raamatupidaja ei ole muudatuse osas käinud koolitustel, vaid viis end ise muudatusega kurssi, väites, et süsteem on väga loogiline ja arusaadav. Samuti ei ole ettevõtte dividendide deklareerimise aeg võrreldes eelneva perioodiga pikenenud ega lühenenud. Kuigi ettevõtte omanike ringi kuulub ka mitteresidente, siis ei ole antud asjaolu ettevõttele probleeme ega lisakulusid tekitanud.

Tabel 10. Ettevõtte 5 halduskoormus

Dividendidega seoses tehtavad toimingud	Ajakulu (minutites)	Kohustuste täitmise sagedus (aastas)	Tööjõukulu (minuti kohta)	Halduskoormus aastas (eurodes)
Maksumuudatusega kurssi viimine	60	1	0,2868	17,21
Maksumuudatuse selgitamine teistele	0	0	0	0
Maksu- ja Tolliametiga suhtlemine	0	0	0	0
Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine	0	0	0	0
Muudatusest tingitud kulude kasv aastas				17,21

Allikas: Autori koostatud küsimustiku andmete põhjal

Ettevõtte 6 (vt tabel 11) on välja toonud, et nende jaoks on uus süsteem keeruline. Põhjendades, et keeruliseks teeb süsteemi asjaolu, et dividendide arvestamisel ja maksustamisel tuleb kasutada mitmeid erinevaid kalkulaatoreid. Vaadates ettevõtte ajakulu seoses dividendidega tehtavate toimingute osas, siis võrreldes eelmiste ettevõtete suuri erinevusi ei esine. Kuuest ettevõttest suurenes kolmel ettevõttel dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu. Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenes ka ettevõttel 6, kuid mitte nii märkimisväärselt kui eelmistel ettevõtetel, vaid kõigest 10 minuti võrra.

Tabel 11. Ettevõtte 6 halduskoormus

Dividendidega seoses tehtavad toimingud	Ajakulu (minutites)	Kohustuste täitmise sagedus (aastas)	Tööjõukulu (minuti kohta)	Halduskoormus aastas (eurodes)
Maksumuudatusega kurssi viimine	120	1	0,2868	34,42
Maksumuudatuse selgitamine teistele	30	1	0,2868	8,60
Maksu- ja Tolliametiga suhtlemine	0	0	0	0
Dividendide maksmise ja deklareerimise ajakulu suurenemine	10	1	0,2868	2,87
Muudatusest tingitud kulude kasv aastas				45,89

Allikas: Autori koostatud küsimustiku andmete põhjal

Tabelis 12 on kokkuvõtvalt toodud kõigi kuue ettevõtte halduskoormuse summad muudatuse aastal. Tabelist nähtub, et summad on iga ettevõtte puhul väga erinevad. Kõige suurem aastane halduskoormus on 275 eurot ning kõige madalam 17 eurot. Halduskoormus sõltus suuresti sellest, et kui palju aega kulus raamatupidajatel end muudatusega kurssi viimiseks, muudatusest teistele selgitamiseks, samuti kas dividende deklareeriti käsitsi ning kui kaua see aega võttis. Lisaks muudatuse aastal suurenenud ettevõtete halduskoormusele, on tabelis välja toodud ka ettevõtete halduskoormuse aastane suurenemine peale muudatust.

Kui muudatusega kurssi viimine ja teistele selgitamine on ettevõtte jaoks ühekordne kulu, siis kulu, mis jääb aastast aastasse edasi kanduma on nähtav ka tabelist 12. Tabelist nähtub, et kui ühekordsed kulud kõrvale jätta, siis on ettevõtete halduskoormus üpriski väike. Kahel analüüsitava ettevõttel halduskoormus ei tõusnudki. Ettevõtte 4 halduskoormus on siiski kõigest kõige suurem. Asjaolu võib selgitada sellega, et tegemist võib olla börsiettevõttega, kellel on

palju füüsilistest isikutest aktsionäre, kelle nimede sisestamine vormile INF 1 on aeganõudev ning juhul, kui nende seas on ka mitteresidente, siis võtab tulumaksu kinnipidamiseks maksulepingute vaatamine oma aja.

Tabel 12. Ettevõtete halduskulu kokku aasta võrdluses (eurodes)

Halduskoormuse suurenemine	Ettevõte 1	Ettevõte 2	Ettevõte 3	Ettevõte 4	Ettevõte 5	Ettevõte 6
Muudatuse aastal	32,98	274,58	55,93	146,26	17,21	45,89
Muudatusele järgnevatel aastatel	0	17,21	17,21	43,02	0	2,87

Allikas: Autori koostatud küsimustiku andmete põhjal

Küsitluse tulemustest, et 43% vastanutel tõusis muudatuse järgselt dividendide deklareerimise ajakulu, mis tuli välja ka eelnevate tabelite analüüsist. Ajakulu tõusu põhjendati asjaoluga, et arusaam tulumaksu arvutuskäigust võtab kauem aega. Samuti küsis töö autor küsitluses kas ettevõtted on pidanud ka deklaratsioone parandama tulenevalt dividendi valesti deklareerimisest. 10st vastanust kaks on pidanud deklaratsiooni parandama, tuues välja, et põhjuseks oli dividendi summa korrigeerimine ning deklaratsiooni parandamine võttis aega 15 minutit.

Tulenevalt asjaolust, et soodusmäära kasutamine on kohustuslik, siis uuris töö autor raamatupidajatelt ka seda, et kas otsustamisel, kellele dividendide väljamaksmisel rakendada tavamäära ja kellele madalamat maksumäära, on ettevõtetel esinenud probleeme. Sellele küsimusele oli ülekaalukas vastus „Ei“. Seega, suudavad ettevõtte osanikud üksmeelselt dividendide väljamaksmisel valida, kellele millist tulumaksumäära rakendada. Täiendavalt küsis autor küsimustikus, et kas ettevõtete omanike ringi kuulub mitteresidente, saamaks teada, kas mitteresidentidele jaotatud dividendide maksustamisel on esinenud küsimusi või probleeme. Kuigi mitme ettevõtte omanike ringi kuulub mitteresidente, siis nendele dividendide edasimaksmisel probleeme esinenud ei ole.

Kokkuvõtlikult näitas koostatud analüüs, et ettevõtete halduskoormuse tõus muudatuste järgselt oli väga kõikuv. Halduskoormus sõltus suuresti sellest, et kui palju aega kulus raamatupidajatel end muudatusega kurssi viimiseks, teistele selgituste andmiseks, samuti kas dividende deklareeriti käsitsi ning kui kaua see aega võttis. Lisaks veel ettevõtte raamatupidaja või finantsjuhi pädevusest seadusi mõista ning juhendmaterjalidest aru saamisest. Tulemuste põhjal

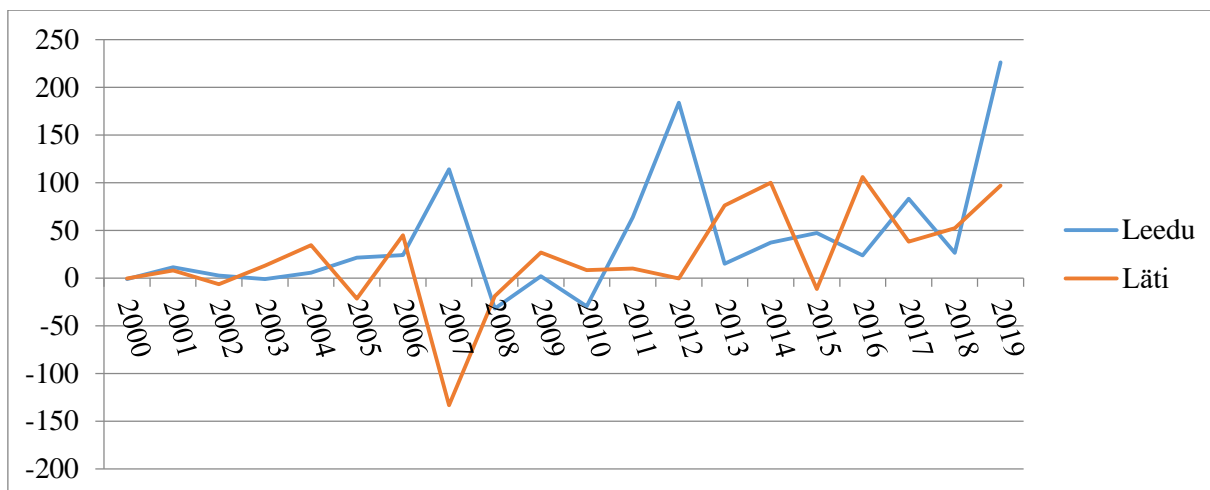
suuri probleeme välja ei tulnud. Mitme ettevõtte jaoks oli küll süsteem keeruline ja dividendide deklareerimise ajakulu suurenes tulenevalt muudatusest, kuid siiski toodi välja, et materjalid ja juhendid dividendide deklareerimise kohta on internetist kergesti leitavad. Samuti puudusid probleemid dividendide edasimaksmisel mitteresidentidele ning otsustamisel, kellele dividendide väljamaksmisel rakendada tavamäära ja kellele madalamat maksumäära.

2.1.3. Mõju välisinvesteeringutele Eestis

Tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt loodeti dividendidega seotud muudatusega luua Eesti Balti regioonis välisinvestoritele atraktiivsemaks (Tulumaksuseaduse muutmise ... 2020). Antud peatükis uuribki töö autor Eesti Panga poolt kogutud statistika põhjal, kas dividendidega seotud muudatus on teinud Eesti Balti regioonis kui ka EL üleselt välisinvestoritele atraktiivsemaks.

Eesti Pank on koostanud statistikat otseinvesteeringute voogude kohta Eestisse ja välismaale, nii riikide kui ka tegevusalade kaupa aastast 1994 kuni 2019. Eesti Pank koostab statistika maksebilansi alusel, mis on vastav aruanne, kus summeeritakse riigi vaadeldava perioodi jooksul sooritatud majandustehingud ülejäänud maailmaga. Maksebilanss koosneb kahest kontost – jooksevkontost ja kapitali- ja finantskontost. Esimene konto kajastab välismajandustegevusest saadavate tulude kujunemist, ning kapitali- ja finantskonto näitab jooksevkonto finantseerimist ehk välisfinantseerimisallikate struktuuri. Eesti pank koostab maksebilanssi nii kuu kui ka kvartali põhisel. Statistika metoodiliseks aluseks on Rahvusvahelise Valuutafondi maksebilansi käsiraamatu 6. versioon (*Balance of Payments and International Investment Position Manual, 6th Edition, BPM6*). (Maksebilanss 2020)

Seletuskirja kohaselt loodeti muudatusega teha Eesti atraktiivsemaks just Balti regioonis, seega on joonisel 3 võetud võrdlusesse Läti ja Leedu otseinvesteeringud Eestisse aastatel 2000- 2019.

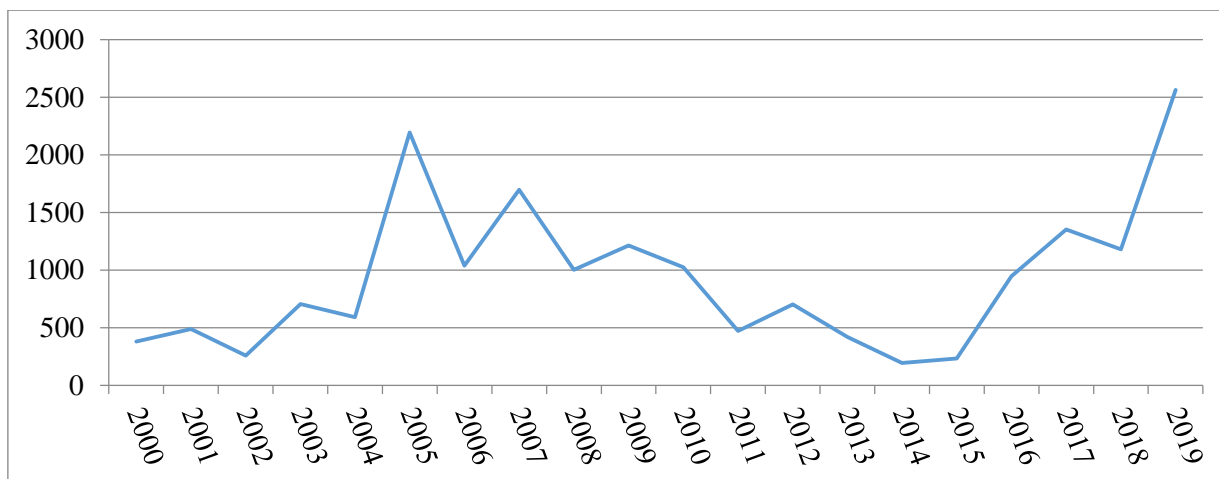

Joonis 3. Läti ja Leedu otseinvesteeringud Eestisse aastatel 2000 - 2019 (miljonites eurodes)

Allikas: Eesti Pank (2020)/ autori koostatud joonis

Jooniselt on näha, et aastate lõikes on olnud Läti ja Leedu poolt tehtavate otseinvesteeringute mahud kõikuvad. Suuremaid hüppeid, pigem kõrgemale, on teinud Leedu. Samuti on Leedu see, kelle otseinvesteeringute mahud tõusid 2019. aastal taaskord hüppeliselt võrreldes Lätiga. Leedu otseinvesteeringute kasv 2019. aastal oli peaaegu 9 kordne, 25 miljonilt tõusis 226 miljoni peale, samas kui Läti kasv oli ainult kahekordne. Läti poolt tehtavate otseinvesteeringute mahud on aastate lõikes olnud pigem stabiilsemad, välja arvatud aastatel 2006 - 2009, kui toimus suurem langus. Langus võis olla mõjutatud ülemaailmsest majanduskriisist. Joonis näitab, et Eestis vastu võetud dividendidega seotud muudatus on Eestisse meelitanud rohkem Leedu otseinvesteeringuid kui Läti omi. See tähendab, et põhimõtteliselt on muudatus Eestit Balti regioonis investoritele atraktiivsemaks teinud.

Kui vaadata, kas dividendidega seotud muudatus on Eestit üldiselt EL liikmesriikide seas investeeringutele atraktiivsemaks teinud, siis seda näitab joonis 4. Joonis 4 näitab, et otseinvesteeringud Eestisse olid viimati kõige kõrgemad aastal 2005 ning peale seda pigem langustrendis. 10 aastat hiljem hakkasid otseinvesteeringute mahud Eestisse taaskord suurenema. Samuti on märgatav ka see, et peale seadusemuudatuse kehtima hakkamist, hakkasid investeeringud hüppeliselt tõusma. Seega, saab väita, et dividendidega seotud muudatus on pälvinud ka EL liikmesriikides suuremat tähelepanu ja teinud Eestit välisinvestoritele atraktiivsemaks.

Joonis 4. Euroopa Liidu liikmesriikidest otseinvesteeringud Eestisse aastatel 2000 - 2019 (miljonites eurodes)

Allikas: Eesti Pank (2020)/ autori koostatud joonis

Kokkuvõtvalt, otseinvesteeringute analüüsis selgus, et Balti regiooni vaadates on Eestis vastu võetud dividendidega seotud muudatus Eestisse meelitanud rohkem otseinvesteeringuid Leedust kui Lätist. Leedu otseinvesteeringute kasv 2019. aastal oli peaaegu 9 kordne, 25 miljonilt tõusis 226 miljonile, samas kui Läti kasv oli ainult kahekordne. Läti poolt tehtavate otseinvesteeringute mahud on aastate lõikes olnud pigem stabiilsemad. Autor analüüsis ka EL üleselt otseinvesteeringute mahte Eestisse ning selgus, et dividendidega seotud muudatus on pärvinud ka EL liikmesriikides suuremat tähelepanu ja teinud Eestit välisinvestoritele atraktiivsemaks.

2.2. Järeldused ja ettepanekud

Dividendide maksmise ja maksukäsitluse analüüsi põhjal nähtus, et dividendidega seotud muudatus pani äriühinguid võreldes eelnevate aastatega dividende rohkem maksma. Dividendi väljamaksed suurenesid 31,8%. Samuti tõusis hüppeliselt mitteresidentist juriidilistest isikutest dividendide saajate arv. Vormil INF 1 deklareeriti mitteresidentidest juriidiliste isikute arvu ca 18 korda rohkem 2019. aastal kui 2018. aastal. Järelikult täitis antud muudatus neid eesmärke, millega sooviti äriühinguid motiveerida rohkem dividende jaotama ning ka just neid äriühinguid, kelle osanikeks on mitteresidentist äriühingud.

Töö käigus küsis töö autor maksunõustajalt, et kas temale tundus regulaarselt makstavate dividendide maksustamise süsteem selge ja lihtne või vastupidi arusaamatu ja keeruline, mille peale Tereping (2020) ütles, et kuna ta on maksunõustaja, siis tal tuli see igal juhul endale selgeks teha ning tema arvates on süsteem üldiselt lihtne, kuid 3-aastane ülemineku periood ja sellega seotud erisätted vajasisid rohkem süvenemise aega. Sama küsimus lisati ka raamatupidajatele küsimustikku, millele 60% vastanutest märkis, et ka nende jaoks on süsteem arusaadav. Analüüsist selgus ka, et 60% vastanutest tegi uue muudatusega seotud sätted endale ise selgeks ning ainult 40% käisid selleks kuskil koolitusel.

Halduskoormuse mõõtmisel oli näha, et halduskoormus kõikis kõigi ettevõtete vahel ning rolli mängisid erinevad tegurid. Kõige suurema mõjuga halduskoormuse mõõtmisel oli muudatuse selgeks tegemine ja teistele selgitamine ning seejärel dividendide deklareerimisele kuluv aeg. Kõige suurem halduskoormus oli ettevõttel 2 ja kõige väiksem ettevõttel 5. Antud kaks ettevõtet olid täiesti vastandlikud, kuna üks osales muudatuse osas koolitusel aga teine tegi endale ise selgeks, esimese jaoks oli süsteem keeruline aga teise jaoks arusaadav ning ühe jaoks tõusis ka dividendide deklareerimise ajakulu võrreldes enne muudatust, samas kui teisel ettevõttel ei tõusnud. Tulemuste põhjal suuri probleeme välja ei tulnud. Palju sõltub ettevõtte raamatupidaja või finantsjuhi pädevusest seadusi mõista ning juhendmaterjalidest aru saamisest. Kuigi autor eeldas küsimustiku koostades, et probleeme võiks tekkida dividendide jaotamisel mitteresidentidele ja dividendide edasi maksmisel juhul, kui ettevõttel on osalus teises ettevõttes 10% või enam, siis küsimustiku vastustest seda välja ei tulnud. Antud küsimustele vastasid kõik ettevõtted, et probleeme esinenud ei ole.

Maksunõustajalt saadi samuti sarnased vastused küsimusele kui palju dividendide muudatusega neil arusaamatusi tekkis ning mis on jätkuvalt probleemne kohad. Tereping tõi välja, et üldjuhul on süsteem kõigile arusaadav, kuid võib esineda täpsustavaid küsimusi üleminekusätete kohta. Kõige keerulisema raamatupidajalt tulnud küsimuse osas tõi Tereping välja küsimuse, mis puudutab tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamist. Kuna autor töötas ka teatud perioodi KPMGs maksunõustajana, siis puutus ka tema tulumaksukohustuse arvutamisega kokku. Auditi klientide puhul tundus see ka kõige suurem küsimus ja probleem olevat, et kui ettevõtte soovib kogu oma jaotamata kasumi dividendidena järgmise aasta jooksul välja maksta, siis mis on sellisel juhul tulumaksukulu. Tereping selgitas, et tulumaksukulu arvutamisel tuleb lähtuda

brutodividendist, võttes samal ajal arvesse varasemalt jaotatud dividende ning nendelt tasutud tulumaksu.

Autor analüüsis oma töö käigu kas dividendidega seotud muudatus on oma eesmärgi täitnud, ehk kas dividendide maksed on suurenenud, kas raamatupidajatele on muudatus arusaadav, kuidas mõjutanud ettevõtete halduskoormust ning lisaks, kas muudatuse mõju on nähtav ka Eestisse tehtavates otseinvesteeringutes. Otseinvesteeringute analüüsi tulemusena jõudis töö autor järeldusele, et kui tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt oli eesmärk luua Eesti Balti regioonis välisinvestoritele atraktiivsemaks, siis see eesmärk ka saavutati just Leedu poolt. Leedu otseinvesteeringute kasv oli 2019. aastal peaaegu 9 kordne, 25 miljonilt tõusis 226 miljonile, samas kui Läti kasv oli ainult kahekordne. Lisaks Balti investeeringute tõusule tõusis ka Euroopa liidu liikmesriikide otseinvesteeringute mahud Eestisse. See tähendab, et Eesti on mitte ainult Balti investorite jaoks atraktiivsem investeeringu koht, vaid ka Euroopa liikmesriikide investorite jaoks.

Magistritöö autor küsis ka maksunõustaja arvamust, kas seadusemuudatus on oma eesmärgi saavutanud. Antud küsimusele vastas Tereping, et mingil määral on ja mingil määral mitte. Tereping selgitas, et maksusoodustus annab regulaarsetele dividendile vaid osalise stimulatsiooni kasumi jaotamisele, kuna madalamat maksumäära saab rakendada vaid olukorras, kus ettevõtteid on kasumlikud ning jaotavad kasumit. Olukorras, kus majandusest tulenevalt või soovist kasum investeerida, kasumit jaotada võimalik ei ole ning sellisel juhul puudub ka maksusääst. See tähendab, et on ettevõtteid, kes oma kasumi investeerivad oluliselt ebasoodsamas olukorras, võrreldes nendega, kes seda teha otsustavad ja seda ka saavad. Tereping on õige tähelepanu teinud, eriti arvestades hetkeolukorda, kus majandus on seiskunud COVID-19 viiruse tõttu. Viiruse tagajärjel üldjuhul ettevõtete kasumid ei suurene ning dividendide väljamaksed on edasi lükatud või otsustatud mitte maksta. See jällegi tähendab, et kui ettevõttel on võimalik ja otsustatakse järgmisel aastal dividende jaotada, siis ei ole võimalik soodusmäära rakendada, kuna soodusmäära rakendamise eeltingimus on eelneval aastal jaotatud dividendid.

Tulenevalt sellest, et autori poolt koostatud analüüsi põhjal ei tulnud raamatupidajate seast 2018. aastast kehtima hakanud dividendidega seotud muudatuse osas otseseid probleeme välja, siis teeb autor ettepanekuid pigem süsteemide täiustamise osas. Internetist on leitav dividendide kalkulaator, mis arvutab välja dividendide pealt makstava tulumaksusumma. Tulenevalt

Tereping-i poolt välja toodud küsimuse osas, mis puudutab tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamist, teeb töö autor ettepaneku koostada ka sarnane kalkulaator tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamise kohta. Kalkulaatorisse saaks sisestada brutodividendid ja eelmiste aastate dividendid ning ka nende pealt tasutud tulumaksu.

Teine ettepanek oleks täiustada e-maksuametis TSD lisa 7 vormi selliselt, et saadud dividendide deklareerimisel saaks ettevõtteid märkida „linnukese“ vastavasse lahtrisse (kui 10% osaluse nõue on täidetud ja edasine väljamaksmine nende dividendide puhul on maksuvaba) ning andmed nende dividendide kohta tuleks Maksu- ja Tolliameti süsteemist automaatselt. Seal oleks näha, mis määraga on saadud dividendid eelnevalt maksustatud. Ka väljamakse puhul võiks maksuameti süsteemis automaatselt ettevõtte saada võimaluse valida, et mis ajal saadud dividende soovitakse arvesse võtta ja millises summas.

KOKKUVÕTE

Antud magistritöös käsitleti 2018. aastast kehtima hakanud regulaarsete dividendide maksmise ja maksustamisega seonduvat. Töö eesmärgiks oli välja selgitada, et kas dividende käsitlev tulumaksuseaduse muudatus on oma eesmärgi täitnud ning millist mõju on see avaldanud ettevõtete halduskoormusele ja välisinvesteeringutele Eestis.

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks määrati järgmised uurimisülesanded:

- 1) selgitada, milline on dividendide maksupoliitika käsitus Euroopas;
- 2) anda ülevaade Eesti dividendide maksupoliitikast ja süsteemist läbi ajaloo;
- 3) selgitada, milline on dividendidega seotud maksumuudatus nii juriidilise kui ka eraisiku tasandil;
- 4) teha intervjuu maksunõustajaga, küsitleda raamatupidajaid ja teha Maksu- ja Tolliametisse teabepäring;
- 5) analüüsida, kas ettevõtetel kaasnes dividendide maksumuudatusega halduskoormuse tõus;
- 6) uurida Eestisse tehtud välisinvesteeringute mahte aastatel 2000 - 2019 ning uurida, kas muudatus on Eestis pannud ettevõtteid rohkem dividende maksma.

Töö teoreetilises osas selgitati esmalt dividendide maksupoliitika käsitlust Euroopas. Analüüsides EL liikmesriikide dividendide maksustamise põhimõtteid, selgus, et tulenevalt EL püüdest maksustamist liikmesriikide vahel ühtlustada, on see mingil määral õnnestunud, kuid siiski mitte täielikult. Dividendidele ei ole kehtestanud lisa maksusid autori poolt uuritud riikides Maltas ja Ungaris juhul kui jaotatav kasum oli eelnevalt juba maksustatud. Euroopa Liidu liikmesriigid pigem üritavad langetada ettevõtte tulumaksu määra ja kuna dividendide maksustamine on tihedalt seotud ettevõtte tulumaksuga, siis püütakse välja mõelda mooduseid kuidas välisinvestoreid oma riiki meelitada. Antud trend tuli välja ka EL ettevõtte tulumaksu keskmist vaadates.

Seejärel anti ülevaade Eesti dividendide maksupoliitikast nii enne kui ka pärast 2018. aasta muudatust. Eestis kehtis esimese tulumaksuseaduse ajal klassikaline tulumaksusüsteem. Kuid klassikaline süsteem ei kestnud Eestis kuigi kaua, sest juba 2000. aastal muutus kogu juriidilise isiku tulumaksu süsteem ning ettevõtte tulumaks, selliselt, kuni see senini oli olnud, kadus.

Äriühingul tekkis dividendi väljamakselt maksukohustus alles siis, kui teenitud kasum võeti äriühingust välja ehk maksti dividendidena füüsilistele isikutele või mitteresidendist äriühingule. Aastate jooksul muutusid tulumaksuseaduses deklaratsiooni esitamise ja maksu tasumise tähtajad, maksumäärad jne, kuni 2018. aastal toimusid suuremad tulumaksuseaduse muudatused. Regulaarselt makstavatele dividendidele hakkas kehtima soodus tulumaksumäär 14/86 ja juhul, kui väljamakse tehti füüsilisele isikule, siis tuli täiendavalt kinni pidada 7%. Kuna samal aastal muutus ka füüsiliste isikute maksuvaba tulu arvestus, siis hakkas dividendide saamine mõjutama isikute maksuvaba tulu arvestust.

Magistritöö empiirilises osas analüüsis töö autor dividendide väljamaksete trendi, ehk kas peale muudatust suurenesid dividendide väljamaksed ning kas suurenesid ka dividendide saajate osas mitteresidentidest juriidiliste isikute arv. Analüüsi tulemusena selgus, et 2018. aastal tõusis dividendide jaotamine 31,8% ning 2019. aastal maksti dividende peaaegu sama palju kui 2018. aastal, mis näitab, et ettevõtted on maksnud dividende regulaarselt. Koostatud analüüs näitas ka seda, et mitteresidendist juriidilistest isikutest dividendide saajate arv tõusis 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga 18 kordselt. Antud asjaolu tõestas seda, et 2019. aastal jaotasid kasumit ka need ettevõtted, kelle omanike ringi kuulub mitteresidente.

Halduskoormuse mõõtmisel selgus, et muudatuse järgselt oli ettevõtete halduskoormuse kasv väga kõikuv. Halduskoormus sõltus suuresti sellest, et kui palju aega kulus raamatupidajatel end muudatusega kurssi viimisel, muudatusest teistele selgitamisest, samuti kas dividende deklareeriti käsitsi ning kui kaua see aega võtab. Lisaks veel ettevõtte raamatupidaja või finantsjuhi pädevusest seadusi mõista ning juhendmaterjalidest aru saamisest. Tulemuste põhjal suuri probleeme välja ei tulnud. Mitme ettevõtte jaoks oli küll süsteem keeruline ja dividendide deklareerimise ajakulu suurenes tulenevalt muudatusest, kuid siiski toodi välja, et materjalid ja juhendid dividendide deklareerimise kohta on internetist kergesti leitavad. Samuti puudusid probleemid dividendide edasimaksmisel mitteresidentidele ning otsustamisel, kellele dividendide väljamaksmisel rakendada tavamäära ja kellele madalamat maksumäär.

Välisinvesteeringute analüüsist selgus, et Balti regioonis on Eestis vastu võetud dividendidega seotud muudatus Eestisse meelitanud rohkem otseinvesteeringuid Leedust kui Lätist. Leedu otseinvesteeringute kasv 2019. aastal oli peaaegu 9 kordne, 25 miljonilt tõusis 226 miljonile, samas kui Läti kasv oli ainult kahekordne. Läti poolt tehtavate otseinvesteeringute mahud on

aastate lõikes olnud pigem stabiilsemad. Autor analüüsis ka EL üleselt otseinvesteeringute mahte Eestisse ning selgus, et dividendidega seotud muudatus on pälvinud ka EL liikmesriikides suuremat tähelepanu ja teinud Eestit välisinvestoritele atraktiivsemaks.

Tulenevalt sellest, et autori poolt koostatud analüüsi põhjal ei tulnud raamatupidajate seast 2018. aastast kehtima hakanud dividendidega seotud muudatuse osas otseseid probleeme välja, siis teeb autor ettepanekuid pigem süsteemide täiustamise osas. Internetist on leitav dividendide kalkulaator, mis arvutab välja dividendide pealt makstava tulumaksusumma. Töö autor teeb ettepaneku koostada ka sarnane kalkulaator tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamise kohta. Kalkulaatorisse saaks sisestada brutodividendid ja eelmiste aastate dividendid ning ka nende pealt tasutud tulumaksu.

Teine ettepanek oleks täiustada e-maksuametis TSD lisa 7 vormi selliselt, et saadud dividendide deklareerimisel saaks ettevõtteid märkida „linnukese“ vastavasse lahtrisse (kui 10% osaluse nõue on täidetud ja edasine väljamaksmine nende dividendide puhul on maksuvaba) ning andmed nende dividendide kohta tuleks Maksu- ja Tolliameti süsteemist automaatselt. Seal oleks näha, mis määraga on saadud dividendid eelnevalt maksustatud. Ka väljamakse puhul võiks maksuameti süsteemis automaatselt ettevõtte saada võimaluse valida, et mis ajal saadud dividende soovitakse arvesse võtta ja millises summas.

Täiendavalt võiks uurida, kuidas madalama maksumääraga dividendide edasimaksmise arvestus on raamatupidajatel kulgenud ning kas Maksu- ja Tolliamet on seda protsessi ettevõttele kuidagi lihtsamaks teinud.

SUMMARY

TAXATION OF DIVIDENDS AND ANALYSIS OF THE IMPACT OF THE CHANGE

Kriste Remmelgas

This master's thesis reviews payment and taxation of regular dividends issues, which came into force in 2018. The purpose of the study was to find out whether the amendment to the Income Tax Act concerning dividends has achieved its goal and what effect it has had on the administrative burden of companies and foreign investments in Estonia.

In order to achieve the purpose of the master's thesis, the following research tasks were set:

- 1) to understand the approach to tax policy on dividends in Europe;
- 2) provide an overview of the Estonian dividend tax policy and system throughout its history;
- 3) explain the tax change related to dividends at the level of both legal entities and individuals;
- 4) conduct an interview with a tax adviser, to interview accountants and make a request for information to the Tax and Customs Board;
- 5) analyze whether the change in the tax on dividends was accompanied by an increase in the administrative burden on companies;
- 6) study the volume of foreign investments made in Estonia in the years 2000 – 2019 and to investigate whether the change has made companies pay more dividends in Estonia.

In the theoretical part of the research, the approach to dividend tax policy in Europe was first explained. An analysis of the principles of taxation of dividends in the EU Member States has shown that, due to efforts of the EU to harmonize taxation between Member States, it has succeeded to some extent, although, not completely. No additional taxes have been imposed on dividends in the countries studied by the author, Malta and Hungary, in cases the distributable profits had already been taxed. Rather, the EU Member States are trying to lower corporate tax rates, and as taxation of dividends is closely linked to corporate tax, efforts are being made to find ways to attract foreign investors to their country. This trend also emerged when looking at the EU average rates of corporate tax.

Next, an overview of the Estonian dividend tax policy was provided both before and after the 2018 change. At the time of the first Income Tax Act, the classical income tax system was in force in Estonia. However, the classical system did not last long in Estonia, since in 2000 the whole corporate income tax system changed and corporate income tax, in a form it had been valid so far, disappeared. The company became liable to tax on the payment of dividend only when the earned profit was withdrawn from the company, i.e. paid as dividends to natural persons or to a non-resident company. Over the years, deadlines for submitting declaration and paying the tax, tax rates, etc. changed in the Income Tax Act, until in 2018 major amendments were made to the Income Tax Act. Dividends paid on a regular basis became subject to a favorable income tax rate of 14/86, and if payment was made to a natural person, an additional tax of 7% had to be withheld. As the calculation of tax-free income of natural persons also changed the same year, the receipt of dividends began to affect the calculation of tax-free income of individuals.

In the empirical part of the master's thesis, the author analyzed the trend of dividend payments, i.e. whether after the adopted amendment the dividend payments increased and whether the number of non-resident legal entities also increased in terms of dividend recipients. The analysis demonstrated that in 2018 distribution of dividends increased by 31.8%, and in 2019 dividends were paid almost in the same amount as in 2018, which shows that companies have paid dividends regularly. The conducted analysis also revealed that the number of recipients of dividends from non-resident legal entities increased 18 times in 2019 compared to 2018. This fact proved that in 2019 the profits were also distributed by those companies whose owners included non-residents.

The measurement of the administrative burden showed that after the change, the increase in the administrative burden of companies was hugely volatile. To a large extent, the administrative burden depended on how long it took accountants to keep abreast of the change, to make the change clear to others as well as whether dividends were declared manually and how long it would take. In addition, the competence of the company's accountant or financial manager to understand the law and to understand the guidelines is also relevant. The results did not reveal any major problems. For many companies, the system was complicated, and the time taken to declare dividends increased due to the change, but it was pointed out that materials and

instructions on declaring dividends are easy to find on the Internet. Besides, there were no problems in further payment of dividends to non-residents and in deciding to whom the standard rate and to whom a lower tax rate would be applied.

The analysis of foreign investments displayed that in the Baltic region, the dividend-related amendment adopted in Estonia has attracted more direct investments to Estonia from Lithuania than from Latvia. The growth of direct Lithuanian investments in 2019 was almost 9 times – from 25 million to 226 million – while the growth of Latvian share only doubled. The volumes of direct investments made by Latvia have been rather stable over the years. The author also analyzed the volume of direct investments in Estonia across the EU, and it turned out that the change related to dividends has also gained more attention in the EU member states and made Estonia more attractive to foreign investors than before.

Due to the fact that based on the analysis performed by the author, no direct problems arose among the accountants concerning the dividend-related change which has been valid since 2018, the author makes suggestions regarding, in the first place, the improvement of the systems. A dividend calculator can be found on the Internet, which calculates the amount of income tax payable on dividends. The author of the paper proposes to compile a similar calculator for calculating the contingent income tax liability. Thus, gross dividends and dividends from previous years as well as income tax paid on them could be entered into the calculator.

Another proposal concerns the opportunity to improve the form of Annex 7 of the TSD in the e-tax office so that in declaring dividends it would be possible for companies to tick the appropriate box (if the 10% shareholding requirement is met and further payment of these dividends is tax-free) and the data for those dividends would appear from the Tax and Customs Board system automatically. It would let you see the tax rate of the dividends that have been received and taxed previously. Also in the case of a payment, the company could automatically be given the opportunity to choose in the tax administration system when and in what amount the dividends received should be taken into account.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

Al-Malkawi, H.A.N., Rafferty, M. and Pillai, R. (2010). Dividend policy: A review of theories and empirical evidence. *International Bulletin of Business Administration*, 9 (1), 171-200.

Alver, J., Alver, L. (2011a). *Majandusarvestus ja rahandus: leksikon A-L*. Tallinn: Deebet.

Andrejovská, A., Hudáková, M. (2016). Classification of EU countries in the context of corporate income tax. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 64 (5), 1699-1708.

Barrios, S., Huizinga, H., Laeven, L. and Nicodème, G. (2012). International taxation and multinational firm location decisions. *Journal of Public Economics*, 96 (11–12), 946-958.

Coletti, P. and Radaelli, C.M. (2013). Economic rationales, learning, and regulatory policy instruments. *Public Administration*, 91 (4), 1056-1070.

DIVIDENDIDE JA OMAKAPITALIST TEHTUD VÄLJAMAKSETE SAAJATE DEKLARATSIOON.(2019) Maksu ja Tolliamet. Kättesaadav: https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/maksudeklaratsioonid/INF/2019/inf_1_2019.pdf, 19.03.2020.

Dividendide maksustamine alates 2019. (2020). Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: https://www.emta.ee/sites/default/files/23.01.2019_veebiseminar.pdf, 07. november 2019.

Dividendide maksustamine alates 2019. (2020). Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/muudatused/muudatused-dividendide-maksustamisel-alates-01012019>, 16. märts 2020.

DIVIDENDIDE, OMAKAPITALIST TEHTUD VÄLJAMAKSETE JA VARJATUD KASUMIERALDISTE SAAJATE DEKLARATSIOON. (2018). Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/maksudeklaratsioonid/INF/2018/vorm_inf_1_01012018.pdf, 19.03.2020.

Eesti Pank (2020). *Otseinvesteeringute vood Eestisse ja välismaale riikide kaupa, I kv 1994 - IV kv 2019 [E-andmebaas]*. Kättesaadav: https://statistika.eestipank.ee/#/et/p/MAKSEBIL_JA_INVPOS/145, 05. aprill 2020.

Ettevõtete jaotamata kasumi mittemaksustamise mõju investeeringutele ja majandusarengule Lisad. (2010). Poliitikauuringute Keskus Praxis. Kättesaadav: <http://www.praxis.ee/tood/ettevotete-jaotamata-kasumi-mittemaksustamise-moju-investeeringutele-ja-majandusarengule/>, 11. märts 2020.

Gökçay, Ş. E. (2017). Taxation of Limited Taxpayer corporates under The Corporate income Tax Law. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13 (5), 456-466.

- Halduskoormuse hindamine.* (2005). Poliitikauuringute Keskus Praxis. Kättesaadav: <http://www.praxis.ee/tood/halduskoormuse-hindamine/>, 15. november 2019.
- Hazak, A. (2008) Capital Structure and Dividend Decisions Under Distributed Profit Taxation. (Doktoritöö). TTÜ Majandusteaduskond. Tallinn.
- Is Hungary the ultimate European Corporate tax haven?* (2017). Flagtheory.com. Kättesaadav: https://flagtheory.com/incorporation-in-hungary/#Corporate_Income_Tax, 26. märts.2020.
- Jürgenson, A. (2005). Käibemaksuga seotud halduskoormus ettevõtjale. Poliitauuringute Keskus PRAXIS. Kättesaadav: http://www.praxis.ee/fileadmin/tarmo/Projektid/Valitsemine_ja_kodanike%C3%BChiskond/Halduskoormuse_hindamine/VAT_loppraport_06102005.pdf, 12. aprill 2020.
- Karpavičius, S. (2014) Dividends: Relevance, rigidity, and signaling. *Journal of Corporate Finance*, 25, 289-312.
- Kork, K. (2019). Eesti, Läti ja Gruusia jaotatud kasumi maksustamise süsteemide võrdlus. (Lõputöö) Sisekaitseakadeemia finantskolledž, Tallinn.
- Lehis, L. (2004). *Maksuõigus*. Tallinn: JUURA.
- Lehis, L. (2018). *Eesti maksuseaduste kommentaarid*. Tartu: OÜ Print Best Trükikoda.
- Lehis, L., Klauson, I., Pahapill, H., Uustalu, E. (2008) 'Compatibility of the Estonian Corporate Income Tax System with the Community Law'. *Intertax*, 36 (8/9), 389–399.
- Lintner, J., (1956). Distribution of incomes of corporations among dividends, retained earnings, and taxes. *The American economic review*, 46 (2), 97-113.
- Livia, I.L.I.E. (2011). Dividend Controversy: A Theoretical Approach. *Studies in Business and Economics*, 6 (3), pp.110-118.
- Maksebilanss*. Eesti Pank. Kättesaadav: https://statistika.eestipank.ee/#/et/p/MAKSEBIL_JA_INVPOS/145, 10.aprill 2020.
- Maksudeklaratsioonide, füüsilisele isikule tehtud väljamaksete kogusumma ja kinnipeetud tulumaksu tõendi, dividendidelt kinnipeetud tulumaksu õiendi vormi esitamise korra muutmine. RTL 1994, 33, lk. 1110.
- Maksustamine*. (2019) Euroopa Liit. Kättesaadav: https://europa.eu/european-union/topics/taxation_et, 24. märts 2020.
- Maksuvaba tulu alates 1. jaanuarist 2018*. (2017). Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/maksuvaba-tulu>, 07. november 2019.
- Malta's Tax System*. (2018) KPMG. Kättesaadav: <https://home.kpmg/mt/en/home/insights/2018/08/malta-tax-system.html>, 26. märts 2020.

- Masso, J., Meriküll, J., Vahter, P. (2011) Gross Profit Taxation Versus Distributed Profit Taxation and Firm Performance: Effects of Estonia's Corporate Income Tax Reform. *The University of Tartu Faculty of Economics and Business Administration Working*, 81-2011, 1-33.
- Mazure, G., Viksne, D. (2014). Income Taxation Development Trends in the Baltic States. of Society. *Economic Science for Rural Development Conference Proceedings*, 33, 34-44.
- OECD (2004). International Standard Cost Model. Measuring and reducing administrative burdens for businesses. Kättesaadav: <http://www.oecd.org/dataoecd/32/54/34227698.pdf>, 15. november 2019.
- Zernask, J., Tatrik, M., Rosin, E., Rego, A., Tereping, M., Oja, M. (2017). *Ettevõtja maksugiid 2018. s.l. Äripäev*.
- Tax Rates Online*. (2019). KPMG. Kättesaadav: <https://home.kpmg/mm/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online.html>, 07. november 2019.
- TSD lisa 7 täitmise kord alates 01.01.2019* (2019). Maksu-ja Tolliamet. Kättesaadav: https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/maksudeklaratsioonid/tsd-esd-ja-toendid/2019/tsd_lisa_7_taitmise_kord_2019.pdf, 19.03.2020.
- Tulumaksuseadus. RT I 1993, 79, 1184.
- Tulumaksuseadus. RT I 2000, 58, 377.
- Tulumaksuseadus. RT I, 28.02.2020, 14.
- Tulumaksuseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse 458 SE seletuskiri*. (2017). Riigikogu. Kättesaadav: <https://m.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c7beb5e3-6d87-40cc-967a-4074ee159b96/Tulumaksuseaduse%20muutmise%20ja%20sellega%20seonduvalt%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>, 16. Märts 2020.
- Töötasu alammäära kehtestamine. RT I, 23.12.2017, 49.
- Vormi TSD lisa 7 täitmise juhend alates 01.01.2018*. (2018). Maksu-ja Tolliamet. Kättesaadav: https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/maksudeklaratsioonid/tsd-esd-ja-toendid/2018/vormi_tsd_lisa_7_taitmise_juhend_01012018.pdf, 19.03.2020.

LISAD

Lisa 1. Intevjuu küsimused

- 1) Milline oli Teie esimene reaktsioon/tunne, kui Te lugesite tulumaksuseaduse muudatuse eelnõud seoses dividendide uue madalama maksumäära osas?
- 2) Kas Teile tundus uus süsteem selge ja lihtne või vastupidi arusaamatu ja keeruline? Palun selgitage oma vastust.
- 3) Kui palju tuli teile, kui maksunõustajatele, koolituste sooviavaldusi ning täpsustavaid küsimusi uue süsteemi kohta?
- 4) Milliseid küsimusi esines dividendide teemal?
- 5) Mis jätkuvalt tekitab küsimusi, probleeme?
- 6) Kas nüüdseks, kui muudatuse rakendamisest on möödas 2 aastat, on kõigil uus süsteem selge ning küsimusi enam ei küsita?
- 7) Mis on see kõige keerulisem olukord/küsimus olnud, mida Te olete pidanud lahendama seoses madalama dividendimäära rakendamisega?
- 8) Mis on Teie arvamus dividendide deklareerimise osas? Kas süsteem on lihtne või raske? Palun põhjendage.
- 9) Kas Te arvate, et see muudatus on oma eesmärgi täitnud?
- 10) Teades, et Te tegelete väga palju DD-ga (Due Dilligence) ehk puutute kokku ka väliriigi ettevõtetega, siis kas Te olete ka tähele pannud, kas see seadusemuudatus on suurendanud välismaiste ettevõtjate huvi Eesti vastu ja ka Eesti ettevõtete vastu?
- 11) Soovite veel midagi lisada sellele teemale osas?

Lisa 2. Küsimustik raamatupidajatele

1. Kuidas on Teie ametipositsiooni nimetus?
 - Raamatupidaja
 - Finantsjuht
 - Muu
2. Kui suur on Teie töötasu (valige vahemik, kuhu Teie töötasu jääb)?
540 – 1080 1081 – 1620 1621 – 2160 2161 -
3. Millist raamatupidamisprogrammi kasutate?
4. Mitu korda aastas maksab Teie ettevõtte dividendide?
 - 1 korra
 - 2 korda
 - 3 korda
 - 4 korda
 - 5 korda
 - Rohkem kui 5 korda
5. Kas olete regulaarselt makstavatele dividendidele rakendatava madalama tulumaksumääraga kursis?
6. Seoses 2018. aastal kehtima hakanud seaduste muudatuste osas:
 - a. osalesite mõnel koolitusel/infotunnil?
 - b. tegite süsteemi endale ise selgeks?
7. Teie arvates on regulaarselt makstavatele dividendidele rakendatav tulumaksumäär süsteem keeruline või arusaadav? Palun põhjendage oma vastust.
8. Kas otsustamisel, et kellele dividendi väljamaksmisel rakendada tavamäär ja kellele madalamat maksumäär, on esinenud probleeme?
9. Kui on esinenud probleeme, siis palun kirjeldage lühidalt, millest probleem tekkis ning kuidas see lahenes.
10. Kas Teie ettevõtte omanikke ringi kuulub mitteresidente?
11. Kui dividendide maksmisel ja deklareerimisel mitteresidentidele on esinenud probleeme?
12. Kui vastus eelmisele küsimusele oli jah, siis palun põhjendage oma vastust.
13. Kas Teie ettevõttel on osalus teises ettevõttes 10% või enam?
14. Kui vastus eelmisele küsimusele oli jah, siis kas dividendide edasimaksmine ja maksustamine on tekitanud küsimusi? Milliseid?

15. Kui palju aega (minutites) kulutasite endale selgeks tegemisel 2018. aastal jõustunud regulaarselt makstavate dividendidega seonduvalt?
16. Kui palju aega (minutites) kulutate enda kursis hoidmisele tulumaksuga seonduva seadusandlusega keskmiselt ühes kuus?
17. Kas olete pidanud madalama maksumääraga dividendide maksustamist selgitama ka teistele?
18. Kui vastus eelmisele küsimusele oli jah, siis kui palju aega (minutites) selle jaoks kulus?
19. Kui palju aega (minutites) on hinnanguliselt kulunud Maksu- ja Tolliametiga suhtlemiseks dividendide deklareerimise ja maksustamisega seonduvalt?
20. Kui suur on teie ettevõtte jaoks kulu raamatupidamisprogrammidele (kuus/aastas)?
21. Kui suuri kulusid olete pidanud kandma 2018. aastal kehtima hakanud tulumaksuseaduse muudatuse (madalam tulumaksumäär dividendidele) tõttu raamatupidamisprogrammide arendamisele?
22. Kas sisestate deklareerimisele kuuluvad dividendid TSD-le käsitsi?
23. Kui kaua võtab aega (minutites) dividendide deklareerimine TSD lisal 7 ja INF 1-1?
24. Dividendide deklareerimise aeg, võrreldes enne 2018. aastat jõustunud regulaarselt makstavate dividendidega seonduvalt, Teie arvates:
 - tõusis
 - langes
 - jäi samaks
25. Juhul, kui vastasite eelnevalt, et aeg tõusis või langes, siis palun kirjutage hinnanguliselt kui palju aeg tõusis või langes
26. Kas olete pidanud deklaratsiooni parandama tulenevalt dividendi valesti deklareerimisest?
27. Kui vastus eelmisele küsimusele oli jah, siis mitmel korral olete käesoleva hetke seisuga TSD-d parandanud ja mis oli ajakulu?
28. Mis põhjusel deklaratsiooni parandati?

Lisa 3. TSD lisa 7 deklareeritud dividendid aastatel 2016-2019

C_108_AASTA	C_109_KUU	7010_kokku
2016	1	42 726 813
2016	2	52 543 306
2016	3	186 989 520
2016	4	132 145 686
2016	5	100 268 173
2016	6	164 475 828
2016	7	71 885 252
2016	8	69 095 454
2016	9	86 704 593
2016	10	45 630 474
2016	11	55 171 284
2016	12	169 593 529
2017	1	62 000 046
2017	2	44 315 502
2017	3	208 163 399
2017	4	127 424 944
2017	5	116 570 910
2017	6	127 055 549
2017	7	72 138 319
2017	8	74 999 297
2017	9	63 997 615
2017	10	54 682 508
2017	11	139 303 415
2017	12	251 209 141
2018	1	91 577 224
2018	2	65 066 779
2018	3	326 130 238
2018	4	136 227 254
2018	5	228 740 578
2018	6	233 815 859
2018	7	107 168 172
2018	8	77 139 701
2018	9	73 840 949
2018	10	80 638 853
2018	11	99 597 832
2018	12	248 760 287

Lisa 3 järg

2019	Madalama maksumääraga maksustatud dividendid ja muud kasumieraldised (7009)		Tavamääraga maksustatud dividendid ja muud kasumieraldised (7010)		Väljamakstud dividendid ja muud kasumieraldised (7008=7009+7010)	
Kuu	summa	deklareerijate arv	summa	deklareerijate arv	summa	deklareerijate arv
1	38 544 725,36	2 813,00	44 899 032,34	1 399,00	83 443 757,70	3 407,00
2	25 159 142,51	2 618,00	38 661 860,64	1 632,00	63 821 003,15	3 458,00
3	52 964 378,52	2 441,00	75 125 780,26	1 995,00	128 090 158,78	3 490,00
4	104 803 587,27	2 181,00	220 697 282,42	2 690,00	325 500 869,69	3 745,00
5	59 275 095,59	1 719,00	175 120 509,90	3 254,00	234 395 605,49	3 924,00
6	75 644 142,04	1 446,00	118 827 254,06	3 610,00	194 471 396,10	4 137,00
7	31 769 414,92	1 186,00	116 088 894,30	3 784,00	147 858 309,22	4 212,00
8	11 051 592,48	777,00	71 868 872,65	3 514,00	82 920 465,13	3 802,00
9	25 669 654,37	628,00	95 079 646,95	3 583,00	120 749 301,32	3 786,00
10	10 564 100,04	547,00	81 520 905,33	3 657,00	92 085 005,37	3 837,00
11	17 192 232,50	610,00	120 061 084,57	3 905,00	137 253 317,07	4 061,00
12	31 780 831,88	816,00	173 881 151,37	4 870,00	205 661 983,25	5 019,00

**Lisa 4. TSD vorm INF 1 deklareeritud juriidiliste isikute andmed aastatel
2016-2019**

Aasta	Kuu	Liik	Residentide arv	Summa	Mitte-residentide arv	Summa
2016	1	DK	226,00	19 363 985,00	1,00	400 000,00
2016	2	DK	273,00	11 183 393,00	4,00	14 631 078,00
2016	3	DK	288,00	85 139 437,00	2,00	2 150 000,00
2016	4	DK	827,00	134 794 225,00	1,00	6 831,00
2016	5	DK	1 021,00	68 109 831,00	6,00	8 396 030,00
2016	6	DK	1 053,00	60 183 500,00	8,00	7 157 886,00
2016	7	DK	1 703,00	37 147 601,00	4,00	198 936,00
2016	8	DK	300,00	12 606 511,00	3,00	2 584 000,00
2016	9	DK	300,00	20 186 524,00	3,00	1 027 000,00
2016	10	DK	921,00	13 672 222,00	2,00	60 599,00
2016	11	DK	255,00	15 656 198,00		
2016	12	DK	628,00	94 158 178,00	4,00	3 430 000,00
2017	1	DK	258,00	15 314 680,00	2,00	2 649 990,00
2017	2	DK	247,00	8 206 350,00	1,00	10 000,00
2017	3	DK	467,00	59 221 623,00	5,00	593 523,00
2017	4	DK	1 613,00	138 655 811,00	3,00	2 155 107,00
2017	5	DK	1 277,00	80 843 846,00	4,00	8 033 317,00
2017	6	DK	1 213,00	59 814 644,00	9,00	4 627 057,00
2017	7	DK	1 525,00	40 175 913,00	3,00	441 194,00
2017	8	DK	389,00	22 107 871,00	3,00	200 174,00
2017	9	DK	354,00	34 383 157,00	2,00	1 933 000,00
2017	10	DK	555,00	16 316 440,00	2,00	109 476,00
2017	11	DK	358,00	67 744 050,00	1,00	140 000,00
2017	12	DK	532,00	177 090 661,00	1,00	100 000,00
2018	1	DK	486,00	34 557 643,00	2,00	3 010 000,00
2018	2	DK	287,00	26 956 552,00	5,00	2 319 062,00
2018	3	DK	338,00	83 843 261,00	4,00	2 134 500,00
2018	4	DK	1 721,00	146 669 083,00	6,00	7 685 851,00
2018	5	DK	656,00	67 481 255,00	8,00	5 361 654,00
2018	6	DK	1 394,00	187 537 888,00	7,00	3 854 267,00
2018	7	DK	1 387,00	52 246 782,00	3,00	15 127 500,00
2018	8	DK	369,00	89 238 874,00	3,00	44 014,00
2018	9	DK	314,00	12 514 650,00	3,00	152 000,00
2018	10	DK	388,00	26 079 778,00	3,00	2 089 294,00
2018	11	DK	308,00	86 845 907,00	5,00	658 580,00
2018	12	DK	500,00	139 144 373,00	2,00	1 547 000,00
2019	1	DK	198,00	18 015 060,00	8,00	5 513 141,00

Aasta	Kuu	Liik	Residentide arv	Summa	Mitte-residentide arv	Summa
2019	1	MDK	198,00	9 543 325,00	12,00	8 178 655,00
2019	2	DK	248,00	22 195 195,00	11,00	517 679,00
2019	2	MDK	247,00	7 821 531,00	8,00	379 726,00
2019	3	DK	1 118,00	46 065 378,00	35,00	46 191 849,00
2019	3	MDK	1 047,00	11 586 677,00	43,00	27 283 184,00
2019	4	DK	1 073,00	175 920 381,00	18,00	161 640 019,00
2019	4	MDK	815,00	39 417 225,00	71,00	71 174 298,00
2019	5	DK	1 199,00	135 964 182,00	56,00	22 607 149,00
2019	5	MDK	895,00	29 896 764,00	67,00	28 150 704,00
2019	6	DK	1 760,00	80 410 489,00	40,00	15 980 587,00
2019	6	MDK	1 548,00	39 004 830,00	100,00	25 486 679,00
2019	7	DK	1 514,00	59 418 078,00	103,00	30 814 670,00
2019	7	MDK	1 013,00	7 275 048,00	113,00	15 872 466,00
2019	8	DK	631,00	24 066 613,00	31,00	15 195 832,00
2019	8	MDK	87,00	3 461 935,00	22,00	3 692 813,00
2019	9	DK	340,00	18 986 093,00	26,00	13 102 717,00
2019	9	MDK	51,00	12 294 833,00	26,00	9 316 450,00
2019	10	DK	373,00	23 643 804,00	27,00	22 493 295,00
2019	10	MDK	38,00	3 057 487,00	18,00	4 717 470,00
2019	11	DK	307,00	101 390 717,00	23,00	9 576 016,00
2019	11	MDK	42,00	9 604 537,00	19,00	4 262 553,00
2019	12	DK	460,00	96 246 486,00	40,00	14 935 938,00
2019	12	MDK	84,00	14 368 055,00	22,00	11 259 198,00

Lisa 5. Lihtlitsents

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina _____Kriste Remmelgas_____ (autori nimi)

1. annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Dividendide maksustamine ning muudatuse mõju analüüs

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on _____Kaidi Kallaste_____,
(juhendaja nimi)

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh TalTechi raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks TalTechi veebikeskkonna kaudu, sealhulgas TalTechi raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

¹Lihlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil.